

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE **111**

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

5

SVIBANJ
2019

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski
planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
http://www.hps.hr

Uredništvo

E-mail adresa
za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisak

VŽ2 graf d.o.o.
Velika Gorica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotičeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Ivan Hapač
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec
Damir Šantek
Klara Jasna Žagar

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

h t t p : / / w w w . h p s . h r

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom elektroničke ili redovne pošte. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati u digitalnom formatu (elektroničkom poštom, na CD-u ili DVD-u, u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, treba biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na pretplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka

je 15 kuna (+ poštarina).

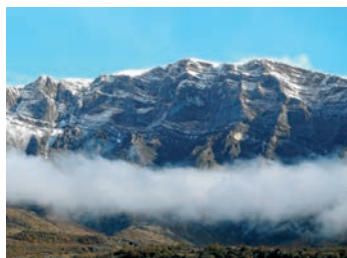
Vaš pretplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Godišnja pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini pretplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za pretplatu, a pretplatnicima pravnim osobama računi.

212 Ladakh – zemlja izgubljena u vremenu

217 Dinaridi su naša ljubav

225 Uspon kroz neistražene biokovske vrleti

230 Panika i visinska bolest na Monte Rosi

Sadržaj

Članci

212 **Ladakh – zemlja izgubljena u vremenu**

Denis Guštin

217 **Dinaridi su naša ljubav**

Darko Gavrić

225 **Uspon kroz neistražene biokovske vrleti**

Ivan Rakić

230 **Panika i visinska bolest na Monte Rosi**

Damir Šantek

237 **Vilko Mahorić**

Eduard Hemar

240 **Istarski planinarski put u osam dana**

Vladimir Rojnić

248 **Ćićarijske priče**

Nada Banović

251 **In memoriam:** Tomislav Pavlin (1942. – 2019.), Mario Maršanić Major (1959. – 2019.)

252 **Alpinizam:** Zimski alpinistički kamp Komisije za alpinizam HPS-a Val Ferrera 2018

253 **Nova izdanja:** Priručnik »Orijentacija za planinare«

254 **Vijesti:** Na Žbevnici održan tečaj za vodiče, Na osmom pohodu po IPP-u sudjelovalo dvjestotinjak planinara, Obiteljski izlet uz Dan grada Požege, Papučki jaglaci 2019.

257 **Dani hrvatskih planinara**

258 **Kalendar akcija**

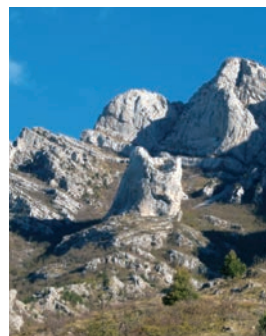
259 **Pohod na Dinaru**

Tema broja

Planinarenje u Istri

Naslovnica

Bačvasti Samograd na Dinari, Poddinarcima sunčani sat, foto: Darko Gavrić

Ladakh – zemlja izgubljena u vremenu

Denis Guštin, Zagreb

Još sam prije nekoliko godina sasvim slučajno odgledala BBC-jev dokumentarac o rijeci Zanskar u indijskoj planinskoj regiji Ladakh, čija se zaleđena površina zimi pretvara u jedinu vezu s ostatkom Indije i svijeta. Osim domaćeg stanovništva, koje zaleđenu »cestu« koristi za prijevoz raznih stvari i djece u školu, čari hodanja po zaleđenoj rijeci u toj zabitnoj regiji himalajske Indije otkrili su i trekeri. Treking je poznat pod imenom Chadar trek, po tamošnjoj riječi chadar, što znači pokrivač. To asocira na debeo pokrivač leda koji zimi prekrije rijeku. Siječanj i veljača jedini su mjeseci kada se može sigurno hodati po zaleđenoj rijeci, ali zbog surove klime i mogućih opasnosti, taj izazov privlači tek mali broj pustolova.

Da bi se došlo do doline rijeke Zanskar treba najprije doći do Leha. To je glavni grad Ladakha,

regije u indijskoj državi Jammuu i Kašmiru na granici Pakistana i Tibeta. Let Delhi – Leh malo podsjeća na let Kathmandu – Lukla, i to po varijabilnosti u letovima, spektakularnim vidicima i čudnoj sletnoj pisti ni usred čega. U zimskim mjesecima magla – bilo u Delhiju bilo u Lehu – može odgoditi ili onemogućiti let pa pri planiranju putovanja treba računati na dodatne dane. Imate li sreće da je sunčan dan, tada treba obvezno u avionu tražiti sjedalo s lijeve strane jer ćete biti nagrađeni fantastičnim prizorima snježnih vrhova šesttisućnjaka koji pripadaju himalajskom i zanskarskom lancu. Netom prije slijetanja u daljini se može vidjeti još jedan kralj visina – K2 u Pakistanu. Aerodrom i glavni grad Leh (3500 m) nalaze se u širokoj i plodnoj dolini rijeke Inda, koja lijeno vijuga sjeverozapadno prema granici s Pakistanom. Ind je jedna od moćnih, velikih

Zanskarsko gorje i u daljini K2

DENIS GUŠTIN

DORIS GUŠTIN

Jutarnji poziv na molitvu

rijeka koje izviru na Tibetu podno mitske planine Kailasha. Iako je respektabilne dužine od 3200 km i usprkos činjenici da je po njenom sanskrtskom nazivu Sindhu ime dobila cijela država, Ind nekako prolazi u sjeni druge moćne rijeke – Gangesa. Ganges u Indiji ima status božanstva, najvažnija je žila kucavica zemlje, a zovu je i Majka Ganges. Većim dijelom svojeg toka od 2500 km prolazi sjevernim dijelom Indije, a zatim ulazi u Bangladeš i spojena s drugom velikom himalajskom rijekom Brahmaputrom predaje svoje vode Indijskom oceanu u obliku goleme delte.

Ind teče Ladakhom u dužini od samo 560 km. Na svojem se putu probija kroz planinske lance Himalaje i Karakoruma tvoreći spektakularne doline. Rijeka Zanskar najveća je i najvažnija pritoka Inda u državi Jammu i Kašmiru. Probija se sjeveroistočno kroz planinski lanac Zanskar formirajući usku dolinu s mjestimično vrlo dubokim kanjonima. Administrativno je središte doline grad Padum, koji je i jedini grad u dolini, s 1000 stanovnika, dok ih cijeli Zanskar ima oko 14.000.

Zanskar i Ladakh kratko su vrijeme bili dio kraljevstva Guge u zapadnom Tibetu, zbog čega

oko 97 % stanovništva pripada tibetanskim budizma, dok su ostatak Suni, muslimani koji su se naselili u okolici Paduma u 19. stoljeću. Budizam se ogleda u svakom dijelu te regije. Od mnogobrojnih manastira, stupa, mani zidova do šarenih zastavica čije molitve vjetrovi šalju u nebo. Dok se Leh nalazi u širokoj i plodnoj dolini Inda i dobro je cestovno povezan s gradovima u okolici, Padum sa Srinagarom u Ladakhu povezuje samo jedna državna cesta. Ona prelazi preko visokoga prijevoja Pensi La na 4400 m i neprohodna je veći dio godine, osim u kasno proljeće i ljeto. Ta činjenica svrstava dolinu rijeke Zanskar među najizoliranije himalajske doline, gdje se kultura i način življenja nisu mijenjali godinama pa je neki nazivaju i Shangri La ili mističnim, izgubljenim rajem na Zemlji.

Zimi, kada visoki snjegovi zametu sve visinske prijevoje i izoliraju Zanskar od ostalog dijela zemlje, zaleđena rijeka ostaje jedina poveznica, kao i u davnim vremenima kada je bila trgovački put i ulazna vrata u Zanskar.

Tko želi iskusiti čari Chadar treka, treba biti spreman i opremljen za vrlo niske temperature.

Okolica Leha

Prosječna dnevna temperatura kreće se oko -10°C , a noću se može spustiti i do poštovanja vrijednih -25°C . Stoga se na put onamo ne ide bez dobre pernate jakne, pernate vreće, toplih vunениh čarapa i ostale tople odjeće. Na put treba ići u dobroj psihofizičkoj kondiciji i opremljen velikom dozom optimizma jer izolacija zapravo znači da

je u slučaju nesreće brza evakuacija i medicinska pomoć nemoguća.

Osim primitka uobičajenih obavijesti, u agenciji smo morali potpisati i posebno formulirane izjave da smo upoznati s osobitostima i rizicima putovanja. Thomas, vlasnik agencije i vodič, ispričao mi je anegdotu o jednom zapadnjaku koji je izjavio da se ne brine jer ima GPS pa će moći biti lociran i spašen u slučaju nesreće. Lokacija bi se možda i mogla odrediti, no nikakvo helikoptersko spašavanje nije moguće, preostaje jedino evakuacija zaleđenom rijekom. Općenita je ocjena da Chadar nije za osobe tankih živaca, ali to se odnosi na većinu težih, pustolovnih trekking tura.

Nažalost, ovogodišnji je Chadar trek bio od sredine siječnja zatvoren zbog velikog odrona zemlje s bočnih litica planine. Odron je stvorio branu i veliko jezero, uz opasnost da dođe do proboja, pri čemu bi stradali hodači koji bi se zatekli na rijeci. Iako smo bili malo zatečeni novonastalom situacijom, vrlo smo brzo prihvatili Thomasov alternativni plan koji je uključivao posjete gradovima i samostanima, te kraće, ali ništa manje zanimljive trekove, hodanje po

DENIS GUSTIN

Neuobičajeni prizori u Lehu

zaleđenim potocima («Baby Chadar», kako bi rekao Thomas), ali i izravne kontakte s mjesnim stanovništvom. Teško je izdvojiti samostan ili naselje koje me se najviše dojmilo, ali ipak bih istaknula dva čarobna dana u mjestu Lamayuruu, koji je bio i važna točka na nekadašnjem Putu svile. Mjestom dominira manastir sagrađen na litici, za koji se smatra da je osnovan još u 11. stoljeću. Lamayuru je jedan od najvećih manastira i pruža dom za više od 150 lama. Lutajući između dobro održavanih zgrada i stupa, uz obvezno pokretanje molitvenih mlinova, nije se teško vratiti u prošlost i zamisliti nekadašnji život. Odozgo puca prekrasan vidik na usku dolinu, raštrkane kućice i visoke snježne vrhove. Dramatičnosti pejzaža najviše pridonosi dio doline koju domaće stanovništvo naziva Mjesečevom dolinom. Ondje se priroda poigrala i formirala čudne, nadnaravne oblike narančasto-žučkaste boje. Kada ne bi bilo snježnih vrhova i budističkog samostana, čovjek bi pomislio da se nalazi u nekoj zemlji na Arapskom poluotoku. Na dijelu puta ušla sam u uzak kanjon koji me je podsjetio na manju verziju Petre u Jordanu.

Život zimi u Ladakhu sve je samo ne jednostavan. Zbog izrazito niskih temperatura nema tekuće vode na slavinama, već se koristi voda iz bačava koje se dostavljaju kamionima cisternama. Doduše, na oglasnoj ploči našeg hotela Shanti (tj. »gostinske kuće« ili guest house, kako u tom dijelu Azije obično nazivaju takve hotele) nudi se tuširanje toplom vodom, ali to je vjerojatno ostavljeno za ljetne dane. Topla se voda dostavljala u termosici za osnovnu higijenu. S druge strane, imala sam sobu s radiatorom koji je radio dok je bilo struje, od šest do deset navečer. Tada se ledenih osam podizalo na prihvatljivih petnaest stupnjeva.

Voda je velik problem u Ladakhu jer u prosjeku padne samo oko 100 mm kiše godišnje. I ponuda hrane oskudnija je nego u drugoj planinarskoj meki, Nepal. Uglavnom se radi o vegetarijanskoj prehrani temeljenoj na riži, leći i gustim juhama, uz tu i tamo nešto piletine. Naravno, ispijaju se litre čaja. Međutim, ako niste velik ljubitelj toga napitka, trebate ga ispijati vrlo polagano jer popijete li ga prebrzo, ljubazni će vam domaćini odmah u šalicu nadoliti još, i tako u nedogled.

Mjesečeva dolina Lamayuru

DENIS GUŠTIN

Okolica doline Lamayuru

Vremenska je razlika između Hrvatske i Ladakha četiri i pol sata, ali osjećat ćete se kao da ste se vratili u prošlost, u vrijeme kada puno toga nismo imali, no zato smo više razgovarali i družili se. Putovanje u Ladakh odlazak je u vrijeme kada

nismo razmišljali o elektroničkoj pošti ili društvenim mrežama.

Doći zimi u Ladakh znači boriti se s mnoštvom poteškoća. Hladno je, visoko je, nema tekuće vode, a na mnogim mjestima nema ni WC-a.

Surovije uvjete života Ladačani nadomještaju iskrenom ljubaznošću. Vrlo su otvoreni i vole komunicirati. Naravno da se pritom vrlo brzo zapne, no tu je zato širok osmijeh koji nadomješta sve. Čudesno je kako se usprkos jezičnoj barijeri u vas uvlači neko razumijevanje i smirenost. Jednako kao što u toj prirodi bez zvukova suvremene civilizacije osjećaš istinsku sreću i zadovoljstvo postojanja. Jednostavno osjećaš da ti tijelo pulsira u ritmu prirode i da je to jedini ispravan ritam.

Kao u izreci poznate irske putnice i autorice brojnih putopisnih romana Dervle Murphy, savršenstvo tišine je milost koju planine usađuju u našu dušu.

Ladakh je jedno od onih putovanja s kojeg se vraćate ispunjene duše. Najljepše je što taj osjećaj ostaje i traje.

DENIS GUŠTIN

Povratak s ispaše

Dinaridi su naša ljubav

Kako je malo planinarsko društvo na Dinari u deset godina podiglo deset skloništa

Darko Gavrić, Split

Član sam Planinarske udruge Dinaridi koju smo osnovali prije desetak godina u Splitu. Rođen sam u Žrnovnici, nedaleko od najlipšega grada na svitu, koncem ljeta 1963. Moju Žrnovnicu okružuju planine, a zaselak Privor najviši je naseljeni dio sela i najbliži Mosoru. Pored moje kuće prolazili su neki čudni ljudi, neobično obučeni, natovareni ruksacima i s teškim cipelama na nogama. Koliko god da su bili čudni, mene su veoma privlačili jer su mi se činili odvažnima i hrabrima. Kako su zamicali označenim puteljkom prema planini tako se povećavala moja želja da upoznam što je to tamo iza, tamo gore.

Kako sam odrastao, tako je sa mnom odrastao i taj zov, i nije samo odrastao, nego je jačao poput

dalmatinske bure. U povodu nekog praznika organiziran je trodnevni izlet na Mosor i pomislim: idealna je prilika da udovoljim svojem unutarnjem nagonu, koji u meni tinja od najranijeg djetinjstva. Tada, kao trinaestogodišnjak, nisam mislio da ću se ozbiljnije posvetiti planini, ali ta su tri dana zauvijek obilježila moj život. Nisam bio ni svjestan da sam krenuo stazom ovisnosti o planinama. Taj je izlet samo pojačao unutarnji zov koji sam osjećao; želio sam što prije odrasti kako bih se mogao penjati po liticama.

Počeo sam razgovarati s planinarima i penjačima koji su prolazili pored naše kuće i tako sam saznao za alpinističku školu. Sve bi bilo u redu osim jedne sitnice: maloljetnici ne mogu u alpiniste

Bačvasti Samograd u Dinari služi Poddinarcima kao sunčani sat

bez potpisa obaju roditelja i njihove suglasnosti. Tjednima sam roditelje molio da udovolje mojem porivu za visinama i nakraju je presudilo to što je u planinarima bio i Ivica Lolić, također iz Žrnovnice, predsjednik omladine, uzoran mladić i sve naj. Napokon sam mogao i sam zabijati klinove, a ne samo slušati kako zvone u stijeni.

Završio sam alpinističku školu i nakon toga se nastavio penjati po Mosoru, Kozjaku, Paklenici, Biokovu... U proljeće 1981. došao je poziv za vojsku, tada je to bilo dugih petnaest mjeseci. Nakon povratka nikad nije isto, družina se pomalo raspala, ekspedicija koja je otišla na Manaslu tragično je završila, a nekoliko nas odlučilo se upisati speleološku školu. Nisam mislio da će me mračne i vlažne špilje i jame tako očarati, ali godine provedene u speleologiji bile su divne, a družina jednom riječju fantastična. Speleologija je ipak timski rad, a tu smo se genijalno snalazili; razlog tome je i činjenica što smo i privatno bili

prijatelji. Prilikom istraživanja jame Stare škole (–574 m) postavili smo rekord u vremenu provedenom pod zemljom, naime, sedam dana nismo izlazili iz jame. Tada smo dosegli i njezino dno, a bila je to tada jako duboka jama, najdublja dotad poznata u Hrvatskoj. U to smo vrijeme stalno bili po jamama, ponorima, špiljama, logorima...

Rat je prekinuo sve planinarske i speleološke aktivnosti. Jedino sam 1993. proveo nekoliko dana na prvenstvenom istraživanju Lukine jame (–1431 m) i poslije na nekim logorima po Velebitu kad su istraživane duboke jame. Ipak, Domovinski rat bio je prekretnica za sve nas, pa tako i za mene, od samog početka pa do kraja, od Kijeva, Dinare, slavonskih ravnica, pakračkih šuma, Like, Velebita, dubrovačkog zaleđa, Sniježnice, ponovno Dinare, Livna, Šatora, Glamoča, Vitoroga... do KBC-a Firule.

Povratak u civilno društvo bio je i povratak u HPD Mosor. U društvu je bilo malo ljudi,

možda pedesetak članova. Staze su bile zarašle, nemarkirane, munja je zapalila planinarsku kuću Lugarnicu na Mosoru, a Giromettin dom našao se u dugovima jer HV nije platio račune... Unatoč svemu tome formirana je dobra uprava i isplanirana revitalizacija planinarstva, obnova Lugarnice, markiranje mosorskih putova i još niz drugih aktivnosti. Uključeni su ljudi, rekli bismo, od formata: pok. Bogomil Medić, pok. Miljenko Kriška i Stipe Božić, koji je u to vrijeme radio na nizu važnih projekata, ali za Mosor bi uvijek našao vremena. Vratio se i Goran Gabrić, a bili su tu i Goran Bratim - Gricko i Antiša Filip-Gojo, alfa i omega svega, čovjek od kojega sam mnogo naučio. Šteta je što nismo zapisivali sve događaje i anegdote koje su nas pratile tih desetak godina.

Kako se povećavao obim posla tako se sve više ljudi priključivalo uređenju Mosora: Marin Banović, Švabo, Anka, pok. Miha, Strija, Đuke, Miš, Dado, Frane, Kate, Nede, Jasna, Anđela, Vele, Rudi... U rekordnom vremenu obnavljamo Lugarnicu, postavljamo križ na Velikom Kablu, izgrađujemo sklonište Kontejner, obnavljamo staze, uređujemo Giromettin dom i izdajemo zemljovid Mosora. Izrada zemljovida nešto je novo i mi to vidimo kao priliku da se HPD Mosor nametne kao vrlo jako i vodeće društvo, ne samo u Hrvatskoj, nego i šire. U HPD-u Mosor osnovan je tim koji bi se bavio zemljovidima. Samostalno, u roku od dva mjeseca, tim izdaje planinarsko-turistički zemljovid Omiške Dinare, a zatim ubrzo

prerasta u Planinarsku udrugu Dinaridi i kao nova udruga. 14. veljače 2008. ulazi u članstvo HPS-a.

Zbog nedostatka infrastrukture (prostora i sl.), Udruga nudi kartografski projekt HGSS-u, što HGSS prihvaća pa naše kartografe uzimaju za djelatnike ili vanjske suradnike. Koliko smo bili u pravu kad smo taj projekt smatrali važnim, govori činjenica da danas HGSS-a ima čitav odjel za kartografiju i partnere poput Ministarstva turizma i sl.

Zavidna razina naše ekipiranosti pokazala se u nadolazećem razdoblju izvanredno važnom. Možeš imati bezbroj nevjerojatnih ideja, ali ako ih nema tko provesti u djelo, one ostaju samo ideje. Nije važan ničiji položaj, važna je svrha tog položaja i kako onaj tko obnaša neku dužnost radi svoj posao. Pokretanje i glavni motiv za sve što je napravljeno proteklih godina na ovom dijelu Dinarida isključivo pripisujem ljubavi, a ljubav je strašan agregat i motivator!

Sve ove godine, gradeći kuće i skloništa, izrađujući zemljovide, radeći na markiranju i trasi-ranju, mi smo izgrađivali i sebe. Već samo doći s punim i teškim ruksakom do nekoga gradilišta nije lako. Svakakvih je neprilika bilo, od smiješnih do onih manje smiješnih; na primjer, izvlačili smo šibice da bismo odredili tko će ići po vodu »za miješat' beton«, a do vode i natrag ima punih šest sati ako sve ide po planu. Pa u jednom danu četiri godišnja doba, što na Dinari nije ni čudno.

Prije nego što ćemo bilo što raditi u planini, trebali smo je najprije očistiti od glomaznog

Sklonište na Kurtegića docu, Kamešnica (spaljeno 2012.)

Sklonište na Ledenoj kosi pod Troglavom (spaljeno 2012.)

Postavljanje skloništa Rupe sz. od Troglava

Sklonište Bunarić na Kamešnici

otpada koji je ostao poslije Domovinskog rata: kontejnera, kamionskih guma, olupina, pokvarenih vozila. Naravno, cijelu planinu treba i razminirati, ne samo planinarske putove. E, to je bio izniman posao, a zapravo je nevidljiv. Kuću napraviš pa je vidiš, a to, to smo godinama gurali i ipak priveli kraju.

Podigli smo spomenike poginulim i nestalim hrvatskim braniteljima, markirali staze, tiskali zemljovide i stvorili sve preduvjete da možemo organizirati Put Oluje. Prvi pohod trasom toga puta organiziran je 2011. i od tada se njime ide svake godine od 30. srpnja do 5. kolovoza. Kad nakon sedam dana i prijeđenih 150 kilometara te svladanih 7500 m visinske razlike kolona uđe u Knin, oni koji su prošli tu jedinstvenu planinarsko-edukativnu turu znaju koliko je to moćno i emotivno.

Prije svega toga često smo nas nekolicina hodali po Kamešnici, koju inače smatram kraljicom dalmatinskih planina, premda je ona samo dio Dinare koju od nje dijeli prijevoj Vaganj. Ali kao da smo bili učarani, svaki put pokisli bismo do gole kože. Uoči proljeća 2006. čučali smo ispod neke kleke u Kurtegića docu na Kamešnici dok je kiša neumoljivo lijevala po nama.

Doktor je rekao: »E, pa fala Bogu, da ne bi propao običaj!«

Anđe je dodala: »Ništa novo, ma vidi, i upaljač se smoćio.«

»E, pa napraviti ćemo ovdje kuću«, kažem ja, a oni se udariše smijati.

»Ha, ha, ha, ni cigaru zapalit ne možemo, a mi bi kuću gradili.«

»Bit će tu za manje od godinu dana«, velim ja samouvjereno.

Kad sam došao kući, ideja o izgradnji skloništa nikako mi nije dala mira, svašta mi se vrtjelo po glavi. Načuo sam da se u Bosni i Hercegovini

Novo sklonište na Kurtegića docu u Kamešnici

rade drvene montažne kuće. Našao sam adresu i uputio se u Podrašnicu kod Mrkonjić Grada. Uvjeti su bili više nego povoljni, k tome s njihovom ugradnjom. Dogovor je sklopljen, mi ćemo prebaciti građu, a oni doći i sagraditi. Naši su zadatci još temelji i krov.

S temeljima smo se ozbiljno pozabavili i napravili ih u rekordnom roku – Veco, Čile, pok. Drago i Tonči. Kurtegića dolac na Kamešnici lijep je i lokacija je odlična, ali kako je teritorijalno u BiH, eto neprilike s našim helikopterom, a kamion s građom već je krenuo. Zovemo razna ministarstva u BiH, nitko ne zna kako bi reagirao i tko daje dozvolu. Naposljetku nalazimo rješenje: dovest ćemo dva helikoptera i jedan će letjeti u blizini granice s upaljenim instrumentima, a drugi će pogasiti što treba i na brzinu prebaciti građu. Taj sat vremena trajao je čitavu vječnost, ali tijekom toga zlatnog sata sve je bilo prebačeno na lokaciju.

Za nekoliko dana stižu radnici koji će sastaviti kuću, sve se odvija filmskom dinamikom. Kad su došli, sastavili su je za dva dana, ali...

Prilikom jednog spuštanja s Kamešnice upoznao sam Božu Jagnjića, koji je imao nekakav stari vagon na Vagnju, a služio im je kao sklonište.

Malo smo se raspričali i razmijenili brojeve, svidio mi se taj debeljuškasti lik u ruskom UAZ-u. Taman smo na gradilištu stavili prve grede, kad u motornoj pili nešto puče, a kako je puklo, znao sam da joj nema lijeka. Što sad, gdje naći pilu? Sjetim se ja Bože Jagnjića pa promislim, idem probati.

»Alo, alo, jel' Božo? Čerčo je, znaš onaj što smo se...«

»Znam, znam, reci, što te muči!«

»Ma, evo nas u Kurtegića docu. Slažemo kuću pa nam riknula motorka. Bi li moga...«

»Ja sam ti taman krenuo u Dinaru s još dvojicom svojih, imamo mi sve, ali imamo i svoj plan, a vi niste u njemu...«

»Brate, i ovo ti je Dinara, samo taj dio ljudi zovu Kamešnica. Došli su ljudi izdaleka. Hoće li nam se smijati ako ne možemo jednu pilu nabavit...«

»Evo nas, stižemo, Simo ti je vridan, Ivo je stolar, a ja sam ti kuhar...«

»Ljudi, opustite se, stiže pila i mulam za lešo.«

E, tako je to počelo. Kad su stigli, svake je minute kuća rasla i dobivala vizuru. To je bilo u petak, a u nedjelju je sve bilo gotovo što se tiče postavljanja kuće, brzo i vrhunski, kvalitetno i lijepo za oko. U nedjelju već stižu prvi znatizeljnici.

Sklonište Puma pod Velikom Duvjakušm

Sklonište na Jankovom brdu

Sklonište na Lišanjskom vrhu

Vijest da se gradi kuća širi se nadaleko, svatko hoće među prvima vidjeti što se to događa u docu.

Kuća je na jesen 2008. bila spremna za otvaranje, a još smo u proljeće kisnuli ispod kleke. Na otvaranju je bilo više od četiri stotine ljudi, kod svih se osjećala empatija, pozitivna vibracija, dolac je odzvanjao pjesmom i veseljem, osjetili smo tu neku posebnu vrijednost.

Nakon toga nisu rasli apetiti, nego želja za otvaranjem novih planinarskih prostranstava i vrhova koji su bili rezervirani samo za one koji su izvanredno dobro poznavali teren. Premda sam se ubrajao među njih, činilo mi se sebičnim taj prostor držati zaključanim.

Zato je sljedeći projekt, u jesen 2009. – sklonište na Ledenj kosi (1530 m) pod Troglavom – bio

Bivak na ferati usred Ošljakove stijene

lakša priča jer postoji kolni put pa dobar kamion može dovesti građu, barem smo tako mislili. Ali jedno je misliti, a drugo je na terenu.

Natovarili smo kamion za ujutro. Cijelu je noć padala kiša i mislio sam da od vožnje neće biti ništa s obzirom na količinu oborina koja je pala večer prije. Možeš zaustaviti kamion, ali vozača punog poticaja (viskija?) ne možeš. Naravno da smo puni građe upali u blato usred Dinare i naravno da smo sve to morali ostaviti. U međuvremenu je počeo padati gust snijeg, kojeg je do navečer bilo više od pola metra.

Tako je počela naša druga avanturica s gradnjom skloništa, a izgradili smo ih deset. Svako sklonište ima svoju priču, za svako smo se dobro namučili, umorili, nasmijali, guštali, uživali. Aktera je bilo mnogo, neki su se mijenjali, a neki su bili isti: Doktor, Veco, Anđela, Tonči, pok. Drago, Teo, Alida, Bože, Ivo, Tade, Jaro, Prse, Španac, Klepton, Muni, Čičko, Iče, Boris, Cvita, Pajo, Pančo, Jerko, Barač, Crni, Čupo, Repić, Čolić, Berkan, Čile, Dražen, Hrga, Simo, Pipić, Vlado Vukovarac, Grgo, Jurela; HPD Ljubljana Dugopolje, PD Sv. Jakov, PD Promina, HPD Zolj, HPD Kamešnica Otok, PD Jelinak Trilj, PD Kamešnica Livno, PD Svilaja Sinj, HPD Sinjal Kijevo.

Staze su markirane, skloništa napravljena i stalno otvorena, a sigurnost planinara zaokružili smo i zemljovidima. Jednom sam prilikom u Sinju upoznao Jožu Habijana, simpatičnog člana PD-a Svilaja iz Sinja. Prekaljeni inženjerac i kartograf, umirovljeni časnik HV-a, voljan prihvatiti se izrade zemljovida Cetinskog prstena. U vrlo kratkom razdoblju izdajemo kartu Kamešnice, potom

Sklonište na izlazu ferate iz Ošljakove stijene

Svilaje, slijedi Troglavska skupina – istok i zapad i, kao kruna svega – zemljovid Dinare. Osim ovih navedenih, Joža je autor još nekih planinarskih zemljovida u nakladi HGSS-a. I lanac skloništa i zemljovidi velik su doprinos sigurnosti planinara u Dinaridima, što je cilj i HGSS-a i HPS-a.

Najteži naš pothvat i kruna našega rada bit će dovršenje tzv. ferate u orijaškoj stijeni Ošljaka na Dinari. Riječ je o klinčanom putu osiguranom sajlama, dugom više od jednoga kilometra. Radimo ga već treću godinu i nadamo se otvorenju početkom ljeta. Na sredini ferate uredili smo bivak, a na izlazu lijepo i ugodno sklonište. Taj projekt otvara vrata sasvim novim avanturističko-planinarskim aktivnostima te će našu Dinaru uvrstiti na europsku planinarsku kartu, u to smo uvjereni!

Deset skloništa u deset godina

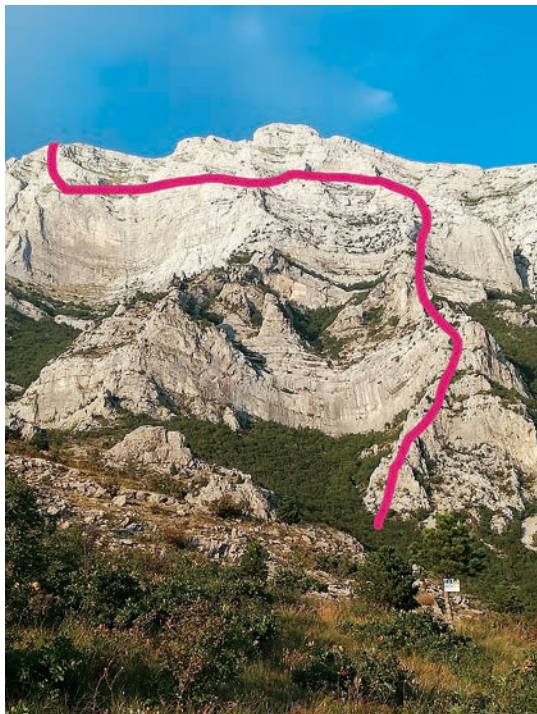
- Kurtegića dolac (1450 m) Kamešnica, otvoreno 2008., spaljeno 2012.
- Ledena kosa (1530 m), skupina Troglav, otvoreno 2009., spaljeno 2012.
- Rupe (1364 m), Dinara, otvoreno 2011.
- Bunarić (1610 m), Milčić, Kamešnica, otvoreno 2011.

Postavljanje temelja za bivak u Ošljakovo stijeni

Postavljanje ferate u Ošljaku na Dinari

Skica buduće ferate na Dinari

- Kurtegića dolac (1450 m), Kamešnica, otvoreno 2014.
- Jankovo brdo (1780 m), otvoreno 2015.
- Pume (1632 m), Velika Duvjakuša (1632 m), otvoreno 2016.
- Lišanjski vrh (1794 m), otvoreno 2016.
- Ošljak (1270 m), Dinara, otvoreno 2018.
- Sklonište »Drago Grubač« (1645 m), Dinara, otvoreno 2018.

Sve nas ove godine prati, podržava i pomaže nam moj veliki prijatelj Stipe Božić, koji svaku novost s Dinare doživljava jako pozitivno. Prati nas na svaki način i također nosi zasluge za radove izvedene na planini. Nipošto ne bi bilo pravedno izostaviti i posebno se ne zahvaliti Anđeli, koja odrađuje nama mrzak posao, papirologiju i pisanje projekata, a prolaznost je njezinih uradaka stopostotna.

Premalo je ovdje prostora da se naš društveni program opširnije opiše pa za ovaj put tek toliko, a ako nas hoćete pratiti, sve možete naći na našem facebooku Dinaridi i na stranici Dinaridi.eu

Pitat ćete se što je razlog svim ovim pothvatima. Razlog je u tome što sam oduvijek obožavao zavičajne planine. Dragi su mi i drugi planinski lanci na kojima sam bio, poput Dolomita, Alpa i Tatra, ali Dinaridi su mi nešto posebno. Zato sam se na poziv o mogućoj megaplaninarskoj stazi koja bi se zvala Via Dinarica bez razmišljanja uključio u projekt. Počelo je 2007. na Žablaku, a mi smo u ljeto 2011. došli s konkretnim prijedlozima. Sastanak je također održan na Žablaku, gdje je dogovoreno da se u listopadu nađemo u Mostaru s prijedlozima trasa. U Mostar smo došli s gotovom trasom jer smo je cijelu prešli. Tako smo i tom projektu dali svoj doprinos. Jednako smo tako aktivno sudjelovali u kreiranju Via Adriatice, za koju također smatramo da je odličan projekt.

Vjerujem da svojim pothvatima nismo previše zadržali u prirodu jer ništa nismo radili za osobna zadovoljstva i jer smo svjesni činjenice da nam je priroda mati, a što zadesi nju, zadesit će i njezinu djecu.

Uspón kroz neistražene biokovske vrleti

14. Ekstremova zimska tura

Ivan Rakić, Makarska

Ekstremova zimska tura po Biokovu ove je godine održana 9. i 10. veljače. Organizator ture bio je Speleološko-alpinistički klub Ekstrem iz Makarske. Na turi su sudjelovali planinari iz različitih krajeva Hrvatske: iz Čakovca, Varaždina, Ludbrega, Đurđevca, Križevaca, Koprivnice, Virovitice, Samobora, Zagreba, Šibenika, Splita te iz Tomislavgrada u susjednoj Bosni i Hercegovini. Dvodnevna tura s noćenjem u planini zahtijeva organizaciju smještaja za sve sudionike, tako da je broj planinara koji mogu sudjelovati limitiran zbog ograničenih kapaciteta planinarskih objekata na Biokovu. Šezdesetak prijavljenih planinara daleko je premašilo kapacitete planinarskog doma Toni Roso na Vošcu te je trebalo pronaći dodatne privatne kuće za noćenje.

Sve se na kraju uspješno posložilo i cijela družina našla se u rano subotnje jutro, 9. veljače, na polaznoj točki u podbiokovskom selu Kotišini. Prohladno, ali sunčano jutro išlo je na ruku organizatorima koji ovu turu vode bez obzira na vremenske uvjete. Ipak, posljednja prognoza je bitna pri izboru varijanti rute s obzirom na sigurnost. Ekstremovci svake godine pronalaze nove, neotkrivene izlaze na vrhove Biokova kroz strme južne stijene koje kao zid prate obalu Makarske rivijere. U tom zahtjevnom i dugačkom masivu najvažnije je pronaći prolaznu rutu za veći broj sudionika, a istovremeno zanimljivu i atraktivnu. Uvijek se razmatra više opcija i tek mjesec dana prije ture, kada započnu pripreme, odluči se o konačnoj trasi. I dok jedan dio članova Kluba radi na logistici, iznošenju drva, hrane i pića, drugi odlaze u stijenu, trasiraju prolaz, buše spitove i fiksiraju konope koji će služiti kao osiguranje.

Dok je ekipa za postavljanje razvukla tristo metara konopa, logistika se u nekoliko navrata probijala do Vošca kroz dubok snijeg, kakvog na Biokovu nije bilo već godinama, da bi iznijela sve

potrebno za opskrbu ture. Cijeli mjesec dana je ispunjen aktivnostima kako bi sve bilo spremno za konačan uspon. Veliki broj okupljenih na polaznom mjestu pokazuje da je sve odrađeno kako treba. Na startu se pred svima naglašava da se tura sastoji od dvije varijante, jedne nešto lakše koja prati markirani put iz zaselka Grubišići prema Lađeni, dok se druga nakon otprilike dva sata zajedničkog hoda odvaja na konopima osigurani uspon kroz zapadnu stranu grebena koji se visoko uzdiže iznad tučepškog puta, odmah nakon izlaska iz šume.

IVAN RAKIĆ

Na početku laganim korakom

Crvene stine

Na polasku iz sela Kotišina pratimo vijugavu stazu kroz donji dio botaničkog vrta. Vidik se pritom otvara na obnovu Velikog Kaštela koji se uvukao podno litica i predstavlja izvrsno očuvan primjer fortifikacijske arhitekture iz 17. stoljeća. Put se nastavlja makadamom prema tučepskom selu Podpeč, prije kojeg se odvaja, kod kuća napuštenog zaseoka Marasi i prolazi podno zanimljivog lokaliteta Crvene stine. Riječ je o visoko uzdignutoj zaravni debelih slojeva breča iz razdoblja srednje jure, koja stvara impozantan i slikovit prizor. Taj fenomen nastao je u dalekoj prošlosti taloženjem ulomaka stijena nošenih ledenjakom. Danas su te breče pod utjecajem erozije i kiše pune neobičnih rupa različitih oblika. U srednjovjekovnom razdoblju pa sve do 17. i 18. stoljeća te su rupe i prevjesi stvoreni u strmim dijelovima iskorištavani kao prirodna skloništa stanovništvu pred različitim osvajačkim pohodima.

Nakon Crvenih stina krećemo dalje prema izvoru Logršća voda, kroz uski pojas borove šume,

Put kroz crnogoričnu šumu

odakle izlazimo na strmi sipar. Pri vrhu sipara nalazi se visoka kamena barijera koja je upravo cilj ovogodišnje zimske ture. Te južne okomite litice Biokova ostavljaju zastrašujući dojam jer se kao strmi zid uzdižu u nebo. Glave su sve češće podignute, a zabrinuti pogledi sve učestaliji. Na križanju putova duži odmor je dobrodošao, tu će oni koji se osjećaju umorno, nedovoljno spremno ili koji jednostavno nisu za takvu vrstu izazova nastaviti markiranom stazom prema Lađeni, dok će povećana skupina od 35 penjača, spremnih i punih adrenalina na sebe staviti punu opremu: kacigu, pojas, set za ukapčanje u konop.

Tristo metara konopa

Ulazak u stijenu traži još jednom upozorenje na opasnosti i potrebu koncentracije na svaki korak te pridržavanje pravilnog korištenja opreme. Vapnenačka stijena je izuzetno krušljiva, puna odlomljenog kamenja i potrebna je maksimalna pozornost svakog penjača, kako na sebe tako i na onog ispod sebe.

Užad je pažljivo postavljena tako da vodi najsigurnijom rutom, a služi kako za osiguranje tako i za povlačenje u zahtjevnijim dionicama. Kako stijena postaje sve teža tako se i oprez i koncentracija

povećavaju. Uz malo snage pa i pomoći kolega svi savladavaju najteže dijelove. Nakon prelaska prvih konopa ulazi se u nešto složeniji i strmiji dio. U izlazu iz glatke ploče i dolasku na usku policu jedan oveći kamen u stijeni sa strane nije posve pouzdan tako da Lovre Mihotić ostaje upozoravati sve da se ne hvataju za njega. Slijedi duža priječnica malo položijenijim policama i svi sigurno i bez većih teškoća izlaze na greben. Ostaje još jedan završni skok kroz atraktivnu izloženu stijenu ispod koje je više stotina metara duboka provalija. Podižući atmosferu pred finalni dio Matko Jurčević onako domaćinski provocira kako se trebao kao mlađi upisati na balet, a ne uhvatiti se stijena i planina. Pridržavajući se konopa svi mirno prolaze i tu dionicu.

Skidamo opremu. Svima je na licu osmijeh jer smo savladali vrlo zahtjevan uspon pa sada možemo odahnuti i prepustiti se prekrasnim vidicima koji se otvaraju na sve strane. Oduševljavaju nas vidici na Makarsku iz novog i neobičnog kuta, na mjesta uz obalu. Ravno ispod nas su Tučepi, Podgora, a pred nama srednjodalmatinski otoci Brač, Hvar, Korčula, Lastovo i poluotok Pelješac.

Dok se ekipa već dobro odmorila i zasladiła raznim delicijama iz ruksaka pred izlazom iz stijene su i Toni Jović i Stanko Erceg koji skidaju

Oprezno kroz stijenu

pločice i karabinere i razvezuju konope. Tih tristo metara konopa sada treba međusobno razdijeliti da bismo svi zajedno mogli nastaviti uspon.

Teških nogu prema Pržinovcu

Put dalje vodi uz uski hrbat grebena, dovoljno položen da nije potrebno osiguranje. Na vrhu je gusta borova šuma kroz koju se dolazi na markirani put koji vodi prema Sinjalu. Na Lađeni, uz stanove Pašalića, prolazi se prateći markirne zastavice prema Pržinovcu. Snažno jugo koje je puhalo vikend prije otopilo je više od šezdesetak centimetara snijega, a ostatke je bura proteklih dana zaledila tako da nemamo teškoća s propadanjem u snijeg. Hoda se žustro, svi su nekako u svom svijetu, prateći trag onog ispred sebe. Sunce je već daleko na zapadu kad izbijamo na široki prostor Pržinovca. Nešto manje od sat vremena je ostalo do cilja i svi jedva dočekasmo priliku za odmor. Pronalazimo uske travnate zaravni za prepuštanje toplim sunčevim zrakama. Vrhunski je osjećaj imati tako sadržajan dan i u tom vrletnom okruženju upijati iskonsku energiju prirode i biti okružen prijateljima! Sve se brige nekako zagube, a ostaje samo trenutak smiraja, ljepote kojom si okružen, i zajedništva.

Uskim hrptom prema vrhu

Napokon Vošac

Nakon punih osam sati hoda stižemo na biokovski vrh Vošac, do planinarskog doma Toni Roso, 1422 metra nad morem. Ushićenje pred samim vrhom je toliko da Bruno Šarić posljednje metre prije Doma savladava u trku. Na vrhu je skupina koja je išla lakšom varijantom već pojela ručak, tako da slijedi smjena za stolovima. Najprije dobivamo vrući čaj, a zatim ukusan gulaš kojeg su naši kolege počeli pripremati dan ranije.

Zadivljeni pogledi s Vošca u svih 360 stupnjeva ne prestaju, nižu se atraktivne fotografije, da bi fascinantn zalazak sunca sve na kraju posebno oduševio. Noć donosi temperature ispod nule i svi se povlače u kuću, gdje se nastavlja druženje i gdje je organizirano noćenje za sve goste. Dio domaćih odlazi u obližnje kuće.

Nedjelja je dan povratka. Pred nama je dugotrajno spuštanje preko Pržinovca u selo Kotišina odakle smo krenuli na turu. U novoj planinarskoj kući Velobrdske ledari u Velikom Brdu organizirana je video projekcija materijala snimljenog na turi. Podijeljeni su kalendari s motivima Biokova, a dirljiv govor nakon zahvale predsjednika SAK Ekstrema Tonija Jovića svima na uspješno održanoj zimskoj turi, održao je u ime gostujućih planinara Bojan Bajić iz PD-a Bundek, Mursko

IVAN RAKIĆ

Napokon... Vošac

Središće, naglasivši kako se kroz cijelu godinu planinari i ide na pohode, ali da se samo jedna tura nosi u srcu – Ekstrema zimska tura.

IVAN RAKIĆ

Svjetla Makarske, otoci Brač i Hvar

Panika i visinska bolest na Monte Rosi

Damir Šantek, Zagreb

Alagna Valsesia prekrasno je mjestašće u alpskoj dolini Valsesia u talijanskoj pokrajini Pijemont, smješteno na nadmorskoj visini 1212 metara. Mjesto je prepoznatljivo po velikim kamenim kućama koje su karakteristične po drvenom nadgrađu i rešetkama koje ih okružuju. Nekada su te drvene rešetke služile za sušenje sijena. Te stare kuće građene u »Walser« stilu, crkva, kamene ceste i stubišta djeluju iznimno pitoreskno i romantično. Sve to prepuno je šarenog cvijeća. Ovu ljepotu prepoznao je i UNESCO te je 2013. zaštitio Alagnu Valsesiu kao spomenik

kulture. Mjesto su u 13. stoljeću osnovali Nijemci koji su se odlučili ovdje trajno naseliti.

Nakon razgledavanja mjesta uspinjemo se uzbrdo do mjesta malo iznad crkve gdje se nalazi prva postaja žičare. Ona nas diže na Pianalungu (2046 m). Nakon presjedanja drugom žičarom idemo do Passo dei Salati (2971 m) da bismo konačno trećom žičarom stigli do ledenjaka Indren, na visini od čak 3275 metara. Do Passo dei Salati može se žičarom stići i iz susjedne doline gdje se nalaze Gressney La - Trinite i Stafal. Dobrodošlicu nam žele tri divokoze (Rupicapra

Na usponu

DAMIR ŠANTEK

rupicapra) koje naši planinari najčešće zovu po slovenski - gams. U slovenskim se Alpama divokoze doduše vide znatno češće nego u našim planinama, no i kod nas ih ima na Velebitu, Biokovu i u Gorskom kotaru, pa ne postoji niti jedan razlog da te prelijepe životinje nazivamo tuđicom.

Današnji cilj nam je Rifugio Citta di Mantova (3498 m). Počinjemo uspon kroz snijeg i zbog proklizavanja ubrzo obuvamo dereze. Nakon toga, hodamo po mješavini snijega i kamenja ledenjakom Indren do križanja gdje izabiremo nižu stazu kojom stižemo do stijene osigurane užadi. Osigurani put završava pod samim domom. Za uspon je potrebno 45 minuta do sat vremena laganog hoda. Dom je velik, dobro uređen, s odličnim izborom vina i hrane, posteljinom, dobrim sobama za spavanje s 80 ležajeva i visinom koja se već pomalo može osjetiti.

Ustajemo rano, doručujemo i spremamo se po mraku te krećemo u samo svitanje. Prva postaja nam je planinarski dom Capanna Gnifetti (3647 m). Put vodi preko ledenjaka Garstelet. Budući da je još rano, snijeg na ledenjaku je čvrst te lagano i brzo napredujemo do kraće ferate kojom se uspinjemo na terasu Capanne Gnifetti. Za ovaj uspon treba nekih 40 minuta. Ovdje ostavljamo višak stvari koje nam neće trebati za današnji daljnji uspon na Corno Negro (Schwarzhorn, 4322 m) i nešto niži Balmenhorn (4167 m). Planinarski dom se nalazi na istaknutoj stijeni koja dijeli ledenjak Garstelet od ledenjaka Lys, pa kako smo se popeli po ferati s jedne strane tako se s njegove druge, stražnje strane spuštamo ljestvama na snijeg Lysa. Sam dom stvarno djeluje imponirajuće jer je građen kao što su se nekada gradile utvrde – na dominantnim položajima. U ovom slučaju to je stijena koja izvire iz vječnog ledenjačkog bjelila.

Lagano se uspinjemo po ledenjaku u smjeru sjevera, a ispred i iza nas protežu se brojni navezi koji djeluju kao isprekidane kolone mrava koje su otkrile novo slatko nalazište hrane kojim će opskrbiti svoj mravinjak. Pogled iza leđa otkriva dugačku nisku alpskih vrhova. Južno se nazire Gran Paradiso, najviši talijanski vrh koji se cijeli nalazi unutar državnih granica, a jugozapadno pogled puca na najviši vrh Alpa, Mont Blanc. Ovo jasno govori da je vrijeme prekrasno, sunčano i da imamo privilegiju uživati u predivnim vidicima kamo god se okrenemo. Kako se ledenjakom

DAMIR ŠANTEK

Klinčani put kroz stijenu na Monte Rosi

šire što vidljive, što nevidljive pukotine, nužno je kretati se u navezu. S desne strane, istočno se nakon tamne kamene, gotovo vertikalne stijene Vincent Piramide otvara njena zapadna položena, snijegom prekrivena strana, koja omogućuje relativno lagan hodački uspon na ovaj 4215 metara visoki vrh. Mnogo dalje - lijevo, zapadno od nas, iscrtava se Lyskam koji svojom građom i oblikom nikoga ne ostavlja ravnodušnim.

Prvi vrh na putu nam je Balmenhorn. Put do podnožja njegove stijene koja izvire iz snježne ravnodušnosti je jednostavan i lagan. Sa sjeverozapadne strane nalazi se ferata duga otprilike 12 metara, osigurana klinovima i sajlama. Na vrhu se nalazi brončana skulptura »Isusa Krista od vrha« odnosno »Christo delle Vette« u nadnaravnoj veličini. Izradio ju je kipar i partizanski vođa

iz Drugog svjetskog rata Alfredo Bai. Tijekom Drugog svjetskog rata Bai se zakleo da će postaviti kip na neki 4000 metara visok vrh kao simbol mira, u spomen na sve žrtve rata, bez obzira na njihovu nacionalnost. Ovaj kip, teži od tone, napravljen je od ratnog otpada koji je doniralo talijansko ministarstvo obrane. Skulptura je bila rastavljena na jedanaest dijelova te ju je 35 vojnika - planinara, podrijetlom iz svih talijanskih provincija prenijelo na vrh. Upravo zahvaljujući tom brončanom kipu, prilično neupadljiv Balmenhorn dobio je dodatnu važnost koja nije niti topografska, niti morfološka niti planinarska, već općeljudska i povijesna.

Nekoliko metara dalje i malo niže smješteno je sklonište sagrađeno 1985. na mjestu starog skloništa iz Prvog svjetskog rata. Sklonište je nazvano po lokalnom vodiču Feliceu Giordanu koji je poginuo tijekom jedne akcije spašavanja. Sastoji se od lijepe male terase s predivnim vidikom, predvorja, sanitarnog čvora i sobe s galerijom.

Spuštamo se s vrha u podnožje po ferati, bacamo pogled prema skloništu te nastavljamo prema obližnjem Schwarzhornu. Blizina na ovim visinama ipak je prilično relativna stvar jer je brzina kretanja znatno manja nego u klasičnom

planinarskom okruženju. Zanimljivo je da u Alpama postoji veći broj vrhova s ovim istim nazivom. Schwarzhorn u masivu Monte Rosa je najviši od svih vrhova tog imena, ali nikako nije i najpopularniji. Zanimljivo je i to da je bio posljednji ispenjani vrh u ovom masivu, a to se dogodilo 18. kolovoza 1873.. Put do podnožja niti ovdje nije tehnički zahtjevan ali zato je put do vrha nekih 50-tak metara po strmoj zaleđenoj kosini, ispod koje se, u jednom dijelu, nalazi velika ledenjačka pukotina. Led je bio iznimno tvrd, pa je trebalo dobro zamahivati cepinom ne bi li se vršak dovoljno zabio, a i derezama je trebalo jako gaziti kako bi pružile kakav takav oslonac i sigurnost. Par metara iznad ledene strmine nalazi se kameni vrh i iza toga nešto niža špica sa skulpturom Majke Božje. Kako je provalija ispod vrha stvarno zastrašujuća, nitko se nije odlučio popeti još tih par metara penjanja i puzanja na sami vrh. Ovu priliku ipak nisam mogao propustiti i biti tu, a ne popeti se do kraja, pa sam se vrlo pažljivo popeo. Na žalost, danak ovoj »prilici« platila je leća objektiv mog fotoaparata s kojom sam kvrcnuo u stijenu pri spuštanju. Zajedno smo obišli mnoge vrhove, pustinje, kišne šume, mora i podmorja

bez ikakvog funkcionalnog oštećenja, ali je jasno da je i tome jednom morao doći kraj. Pri spustu mi je s fotoaparata u bezdan odletjelo i sjenilo za objektiv, tako da je »crni rog« bio stvarno crn za moj fotoaparat. Nakon svega, uslijedio je lagani spust prema domu gdje smo uživali u odmoru i prepričavanju doživljaja.

Jutro je svanulo i pred nama se ukazivao još jedan lijep i sunčan dan. Od početka smo krenuli polagano i zastajkiivali smo svako malo uživajući u predivnom okruženju. Vrijeme je bilo lijepo, te smo i ovako spori imali dovoljno vremena da se tijekom dana uspemo do doma. Odlično raspoloženje poticali su i pogledi na okolne vrhove od kojih zastaje dah. S lijeve strane vidi se lako prepoznatljiv Matterhorn, sam vrh Toblerone čokolade koju naš dragi prijatelj Davorin nosi na svako ozbiljnije planinarenje kako bi se osladio na vrhu, s mislima da će konačno doći i taj dan da će se popeti i na taj čuveni vrh. Na prijevoju Colle del Lys (4248 m) prelazimo državnu granicu ulazeći iz Italije u Švicarsku.

Dobro vrijeme nas je služilo sve do skretanja za vrh Parrotspitze (4432 m). U jednom se trenu nošen vjetrom na široko područje spustio gusti bijeli oblak, prema čemu je koncentracija bezbrojnih zvijezda u mliječnoj stazi na nebu lagana izmaglica za ono što smo doživjeli. Vidljivost je bila nikakva, metar do dva, u najboljim trenucima pet metara. Trudimo se pratiti jedva vidljivu stazu, zapravo utabane tragove u snijegu. Staza se širi, razdvaja pa opet spaja, što je po dobroj vidljivosti potpuno svejedno, ali svaka takva situacija uz nikakvu vidljivost postavlja pitanje krećemo li se u dobrom smjeru i kuda će nas odvesti različiti tragovi. Povremeno iz drugog smjera dolaze planinari i uz kratke razgovore dobivamo potvrdu da smo na dobrom putu. Tu i tamo se na nekoliko sekundi otvori vidik, te imamo kakav takav osjećaj gdje se nalazimo i potvrdu da napredujemo u dobrom smjeru. Počinje padati snijeg, tvrd i oštar kao sitna posolica, što dodatno otežava uspon. Sve je hladnije, a snijeg zatrpava jedva vidljive tragove.

Planinarsko sklonište
Felice Giordano (4197 m)

Susrećemo par simpatičnih Nijemaca koji se nude za pomoć ako što treba. Ljubazno im zahvaljujemo pa dečki odlaze i pomalo im se gube siluete u bijelom bezdanu, no tragovi opstaju još određeno vrijeme, pa ih pratimo dok se i oni nisu izgubili u nevremenu. Počinje grmjeti i sijevati, i jasno nam je da nikad u životu nismo bili tako blizu tim sjajnim bljeskovima koji paraju nebo. Hodamo dalje svatko u svojim mislima koje traju kao sati, ali zapravo se radi tek o sekundama.

U jednom trenutku osjećam po glavi ispod kacige iskrenje kao na čuvenoj slici iz Colorado Springsa gdje Teslin transformator stvara milijune volti napona koji lebde zrakom i spajaju se na moju glavu (rezonantna induktivna veza između dvije zavojnice), a Tesla zamišljeno i gotovo nezainteresirano sjedi u svojoj stolici kao da ga

se to uopće ne tiče. Pritišćem kacigu uz glavu, skidam ju, trljam to mjesto rukavicama. Ništa, neugodni osjećaj se i dalje širi. Uokolo gromovi i dalje udaraju, kao da nas prate i sve su nam bliže i bliže. Odbacujemo štapove i cepine. Skidamo ruksake koji isto imaju puno metala u sebi i sve ostavljamo na jednoj hrpi. Nismo sigurni gdje smo, ali znamo da smo jako blizu. Ostavljam i fotoaparat, ne razmišljajući o fotografiranju, što će biti s njime, jer se treba odmaknuti od svega što privlači gromove koji glasno udaraju oko nas. Električna »prskalica« mi i dalje »iskri« po lijevoj sljepoočici i nikako da stane. Tek kad sam skinuo kapuljaču djelovanje elektriciteta je stalo.

Jako smo blizu domu, i da je vedro mogli bismo vidjeti ljude na prozorskim oknima kako gledaju prema nama i pretražuju horizont. U cijeloj situaciji okruženi gromovima, elektricitetom koji mili po nama, potpunim sljepilom oko nas, snijegom i odbačenom opremom, bili smo jako oprezni oko toga u kojem smjeru krenuti dalje. Nakon kratkog razmišljanja odlučili smo krenuti prema strmini i to je dobro, jer znamo da se iznad nje nalazi dom, a okolo s druge strane provalija. Staza do doma vodi zavojito, no ona je zatrpana snijegom i ne vidimo ju te se odlučujemo za izravan, okomit vrlo strm uspon prema domu. Vjetar puše sumanuto i tvrde kuglice snijega se kao sačma zabijaju na nas. Kroz naočale ne vidi se ništa, a kad ih se skinu još manje, kao da smo slijepi. Polako idemo taktilno korak po korak uz vrlo strmo brdo, zabijajući ruke i noge u snijeg bez cepina koje smo ostavili na »gozbu« Zeusu, gospodaru neba i zemlje i bogu groma, munje i oluje. Vjetar je strahovito jak i osjećamo se kao bespomoćna masa izložena na milost i nemilost u komorama za pjeskarenje ili sačmarenje.

U jednom trenu negdje visoko iznad nas čujemo povike. »Tu smo« vičemo i pokušavamo se penjati prema glasu što se kroz olujni huk vjetra i snijega spustio strminom do nas. Odjednom s desne strane uočavamo dvije tamne razlomljene mrlje koje se polagano približavaju i poprimaju ljudski oblik. Privezujemo se, što nam pruža dodatni izvor sigurnosti i snage. Gore vidim da su se na terasi ispred doma ljudi uzmuvali, bacaju još jedno užo, ali za njim više nema potrebe. Zadnje korake radim ubrzano kao u nekom transu zabadajući ruke u snijeg pokušavajući što prije stići na sigurno.

DAMIR SANTEK

Alpinistički uspon

Nakon što se silna halabuka smirila, sjedim dolje na klupi u sobi za presvlačenje, nepomičan, zagledan u jednu točku, bez ikakve želje za bilo kakvim pokretom, skidanjem gojzerica i sličnom radnjom. Ipak je krajnji uspon do doma na 4554 metara iziskivao puno snage, pogotovo po ovakvom vremenu. Kad sam se naposljetku skinuo i popeo u toplo, pokrio dekom, odjednom je postalo jako hladno i sva hladnoća je krenula 'izlaziti' tako da sam se počeo tresti.

U jednom trenu oblak se digao i pogled se raščistio, a dolje, stvarno nedaleko od doma vidjela se mala hrpica naše opreme kako proviruje iz snijega. Brzo je pao dogovor kako će se dečki spustiti i pokupiti stvari, ali je nažalost taj trenutak dobre vidljivosti bio vrlo kratak i pogled se opet zatvorio, pa smo odlučili da ćemo opremu pokupiti sutra po povratku. Svima u domu smo objavili da se ne čude opremi po putu, da ne zovu pomoć, ne traže nikoga i ne brinu jer je to naša oprema te da nitko nije nestao niti se izgubio.

Noć je bila samo produžetak jučerašnjeg poslijepodneva. Zimica je prestala, ali je umor ostao, a san nije nikako dolazio na oči. Iako sam znao

pristojno spavati i na većim visinama od ovih 4554 metara, noć sam proveo okrećući se, mijenjajući položaje: lijevi bok, desni bok, leđa, visoko sjedenje. Prolazim još jednom kroz sve što smo prošli, svako malo iznova s mnogo onih »što da smo...«

Ustajanje sam dočekaao s pravim veseljem premda sam iz kreveta ustao umorniji nego kad sam legao. Bio sam natečen gotovo do

DAMIR ŠANTEK

Na vrhu

neprepoznatljivosti, a doručak nisam praktički ni okusio. Sve kretnje bile su polagane i sve mi je nekako bilo bez veze. Saznajem da su dva talijanska vodiča noćas pri spustu, povezala opremu, da su stavili fotoaparat u ruksak i zabili štapove u snijeg kako bi ga lakše našli ako ga snijeg i vjetar ponovno zatrpaju.

Izlazak iz doma na terasu ipak pokazuje svu ljepotu ovog krajolika koju, nažalost, nisam u ovom stanju uspio do kraja pojmiti. Crveno nebo i vrhovi planina u kontrastu s bijelim snijegom i crnim stijenama daju nezamisliv kontrast, potpuno nerealno i filmski. Kako se nalazimo visoko, svi vrhovi koje vidimo djeluju kao da su ispod nas i kao da ćemo s lakoćom prehodati njihove vrhove, jedan preko drugog, a do povratka je trebalo nekoliko sati laganog hoda.

Pred domom se vijore talijanska i švicarska zastava, jer se nalazimo praktički na samoj granici. Planinarski dom Capanna Regina Margherita sagrađen je s talijanske strane, na vrhu Punta Gniffeti (Signalkuppe, 4554 m). Ne samo što je najviši planinarski dom nego je to i zgrada sagrađena na najvišoj nadmorskoj visini u Europi. Izgradnja je počela 1889. tako da je prvo posložena u dolini od kuda se nosila u dijelovima na mazgama, a zatim su je na većim visinama nosili ljudi. Na vrhu je kuća ponovno sastavljena.

Dom je otvoren 18. kolovoza 1893. u nazočnosti Margherite Savojske, talijanske kraljice po kojoj je i nazvan. Postao je odmah važan istraživački centar za visinsku bolest koji je djelovao pod ravnateljstvom Angela Mossa. Šest godina kasnije na vrhu je napravljena i meteorološka postaja koja je najnižu temperaturu od -41°C izmjerila u zimi 1928/29. Novo vrijeme i razvoj alpinizma i planinarstva donio je nove zahtjeve prema planinarskim domovima pa je stari dom rastavljen, a na njegovom mjestu je 1980. niknuo novi veliki moderni planinarski dom sa 70 ležaja.

Vrh na kojemu se nalazi nazvan je po svećeniku Giovanniju Gniffettiju koji se 9. kolovoza 1842. s još četvero planinara prvi popeo na ovaj vrh.

Pogled nizbrdo pokazuje kuda zapravo vodi put i kako smo se u teoriji mogli znatno lakše uspeti da smo mogli vidjeti i pronaći stazu koja je nestala pod naletom vjetera i snijega. Sve u svemu do opreme smo se spustili za ne više od 15 minuta. Vadim fotoaparat iz ruksaka. Primivši ga u ruku

DAMIR ŠANTEK

U snijegu i magli

primijetim da svijetli display. U čudu upalim fotoaparat, zumiram, izoštrim i okinem fotografiju. Čuje se dobro poznati »škljoc« i na zaslonu se pokaže fotografija! On radi! U doba kad se takva oprema kvari sama od sebe, bez nekog stvarnog razloga, foto aparat koji je preživio snijeg, mećavu, temperaturu od -9°C na otvorenom bez zaštite stvarno djeluje kao čudo iz nekakve reklamne priče. Mom veselju nije bilo kraja. Nadao sam se da će eventualno preživjeti kartice sa snimljenim fotografijama, ali fotoaparat?

Nakon toga slijedi spust po krajoliku koji nisam vidio pri usponu. Čisto mi je nejasno kako Švicarci nisu uspjeli i taj dio zemlje dovesti u red nego dopuštaju loše vrijeme i neizvjesne situacije. U svakom slučaju čim smo se spustili u Italiju osjećao sam se bolje i raspoloženje mi se znatno popravilo. To naravno nema nikakve veze sa Švicarskom, već smo se naprosto spustili na manju visinu, simptomi visinske bolesti su oslabjeli i bili smo sve bliže povratku koji će na još nižim visinama dovesti do potpunog oporavka.

U Gniffettiju se zaustavljamo radi odmora, te nastavljamo dalje. Spust smo započeli u »punoj ratnoj spremi«, a do kombija u Alagna Valsesiji došli smo u kratkim rukavima. Koliko god je ovaj uspon ispaao opasan i iscrpljujući, a visinska bolest neugodna i grozna, toliko je to bila dobra priprema i odlična aklimatizacija jer smo se dva tjedna kasnije popeli na Elbrus (5642 m), na visinu više od tisuću metara veću od ove, bez ikakvih ozbiljnih teškoća i bez ikakvih naznaka visinske bolesti.

Vilko Mahorić

vođa Hrvatskog sokolskog saveza i predsjednik HPD-a Strahinjčica

Povodom 145 godina organiziranog planinarstva i sokolstva u Hrvatskoj (1)

Eduard Hemar, Zagreb

U 2019. obilježavaju se dva velika sportska jubileja: 145. godišnjice osnivanja Hrvatskoga planinarskog društva i Tjelovježbenoga društva Hrvatski sokol. Oba su osnovana 1874. u Zagrebu, i to u razmaku od samo dva mjeseca. Prvi je osnovan HPD, 15. listopada, a potom Hrvatski sokol, 27. prosinca. Zbog važnosti tih dvaju društava za razvoj planinarstva i tjelovježbe, ta se godina može s pravom smatrati početnom godinom organiziranog sporta u Hrvatskoj. Osnivači tih društava bili su tadašnji najugledniji zagrebački građani, koji su se svi međusobno poznavali. Za prvog predsjednika HPD-a izabran je ugledni liječnik i znanstvenik Josip Schlosser vitez Klekovski, a za prvog predsjednika (starješinu) Hrvatskog sokola zagrebački gradonačelnik Ivan Vončina. Iz povijesti sporta manje je poznato da smo imali nekoliko zaslužnih pojedinaca koji su djelovali i u planinarstvu i u sokolstvu. Značajni jubileji prilika su da se na njih podsjetimo. To su bili kronološkim redom, prema godini rođenja: Ivan Stožir, Levin Schlosser, Vilko Mahorić, Stipe Vrdoljak, Josip Ryšlavy, Vladimir Blašković itd. Od ovog broja HP-a predstaviti ćemo u nekoliko članaka životopise zaslužnih hrvatskih planinara – sokola.

Prvi je na redu Vilko Mahorić. Rođen je 20. siječnja 1883. u Dugom Selu. Njegov otac Josip Mahorić bio je gostioničar, nepoznatog mjesta rođenja, a majka Ana, rođ. Engelsfeld, rodnom iz Dugog Sela. Povijest i zemljopis studirao je u Pragu i Zagrebu, gdje je diplomirao na Filozofskom fakultetu. Kao student, sudjelovao je 1903. u Zagrebu u Narodnom pokretu protiv mađarizacije, koji je doveo do smjene Khuena-Héderváryja, bana Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Mladi je Vilko zbog sudjelovanja u protumađarskim demonstracijama osuđen na zatvorsku kaznu. Prvi je ispit položio u Zagrebu 1911., i to za učitelja gimnastike u srednjim školama. Radni vijek proveo je kao

Vilko Mahorić kao II. zamjenik vođe Hrvatskoga sokolskog saveza i vođa župe Preradovićeve

gimnazijski profesor povijesti, zemljopisa i gimnastike u Zagrebu, Sušaku, Koprivnici i Krapini, te ponovo u Zagrebu do umirovljenja.

Od rane se mladosti zanimao za sokolski pokret. Od početka 20. stoljeća bio je član Tjelovježbenog društva Hrvatski sokol u Zagrebu, a za vrijeme studiranja u Pragu došao je u doticaj s češkim sokolstvom. U Zagrebu je 1902. položio društveni prednjački ispit i 1903. izabran za člana Prednjačkog zbora Hrvatskog sokola. Nakon osnivanja Saveza hrvatskih sokolskih društava (SHSD-a) 1904. u Sušaku, položio je i savezni prednjački ispit te postao članom Prednjačkog zbora SHSD-a. Kao vježbač, sudjelovao je na sletu Slovenskoga sokolskog saveza 1904. u Ljubljani i na I. hrvatskom svesokolskom sletu 1906. u Zagrebu, a bio je i član organizacijskog odbora. Pošto je SHSD 1907. promijenio naziv u Hrvatski sokolski savez (HSS), izabran je za drugog zamjenika vođe Prednjačkog

zбора i Tehničkog odbora, a 1912. postao je vođa HSS-a zamijenivši Dragutina Šulcea. Na V. Svjetskom gimnastičkom prvenstvu 1911. u Torinu bio je vođa odjela Hrvatske sokolske reprezentacije. Bio je to prvi nastup neke reprezentacije pod hrvatskim imenom na važnom međunarodnom sportskom natjecanju.

Nekoliko godina prije Prvoga svjetskog rata postao je zbog premještanja u Koprivnicu istodobno i vođa Hrvatske sokolske župe Preradovićeve sa sjedištem u Bjelovaru. Kao svestran sokolski djelatnik, održavao je brojne prednjačke tečajeve, prevodio s češkoga i pisao o sokolstvu u raznim časopisima i novinama. U povodu Svesokolskog sleta u Pragu objavio je 1912. u Zagrebu brošuru »Vježbe s veslima«.

Nakon sloma Austro-Ugarske Monarhije 1918. i osnivanja Kraljevine SHS počelo je u njegovu životu novo razdoblje. HSS je obnovljen i ostao je još nakratko njegov vođa. U jesen 1919. premješten je u Krapinu, gdje će ostati desetak godina kao profesor niže gimnazije. U vrijeme njegova premještanja u Novom Sadu je osnovan Sokolski savez SHS, koji je 1920. preimenovan u Jugoslavenski sokolski savez (JSS). U taj su novi

savez ušli dotadašnji Srpski, Hrvatski i Slovenski sokolski savez. U JSS-u je izabran za zamjenika vođe i zadržao se na toj dužnosti do srpnja 1920. Istodobno je izabran za vođu Sokolskoga društva Krapina. U Krapini je među svojim učenicima širio sokolsku ideju. Kada je 1922. u JSS-u nastao raskol te je ponovno osnovan HSS, u koji je prešao dio nekadašnjih hrvatskih sokolova, Mahorić se pasivizirao i posvetio svojoj drugoj ljubavi, planinarstvu, u kojem će također ostaviti dubok trag.

U Krapini je još davne 1899. osnovana podružnica HPD-a, ali je njezin rad zamro 1902. Rad je obnovljen u travnju 1914., ali je nakon nekoliko mjeseci prekinut zbog izbijanja Prvoga svjetskog rata.

Mahorić se u krapinskoj gimnaziji odmah po dolasku angažirao na širenju planinarstva među učenicima, članovima podmlatka tada još djelujućega Hrvatskog sokola. Na osnivačkom sastanku 8. studenoga 1923. u svratištu »Hikec« izabran je za predsjednika privremenog odbora podružnice HPD-a Strahinjčica. Na I. Glavnoj godišnjoj skupštini 24. ožujka 1924. potvrđen je za predsjednika Strahinjčice i na tom je položaju ostao sve do 1929., kada je premješten u Zagreb. Od

Reprezentacija Hrvatskoga sokolskog saveza koja je nastupila na Svjetskom prvenstvu 1911. u Torinu. Slijeva nadesno: A. Szekler, Š. Halmi, A. Škrtić, F. Krizmanić, vođa V. Mahorić, K. Pfaff, B. Palčić, B. Petanjek i J. Dobričević

III. ekskurzija učenika gimnazije u Krapini 1921. Mojstrana – Aljažev dom, Bled – Bohinj. U sredini stoji prof. Vilko Mahorić

1920. do 1929. organizirao je niz izleta za mlade po Zagorju, a i šire, po Hrvatskoj i Sloveniji. Zahvaljujući njegovom zalaganju, nakon ponovnog osnutka podružnice HPD-a u nju se ućlanilo mnogo gimnazijalaca. U »Izvjestaju o planinarenju učenika i učenica Male realne gimnazije u Krapini od 1920. do 1929. godine« opisao je način rada s mladima, a opširne opise izleta unio je u svoj dnevnik »Moje ekskurzije«. U prvom dijelu dnevnika, »Albumi«, iscrpno je opisao 13 višednevnih izleta koje je organizirao za krapinske učenike u tih deset godina. Obišli su: Gorski kotar, Plitvice, Klek, Bohinj, Bled, Alan, Logarsku dolinu, dio Kamniških Alpa, Vršič, Triglav, Skrad / Zeleni vir, slapove Krke, Pohorje, Tamar, Planicu, dolinu Triglavskih jezera, Krk, Rab, Hvar, Brač, Vis, Dubrovnik i Kotor.

Nakon njegova odlaska iz Krapine rad s mladima je zamro. Mahorić je i kao predsjednik Strahinjčice zaslužan za brojne izlete i razvoj krapinske podružnice HPD-a. U odličnoj monografiji Jeronima Ferčeka »Krapinsko planinarstvo kroz tri stoljeća« iz 2015. prilično je prostora posvećeno djelovanju i zaslugama profesora Mahorića.

Nakon premještanja u Zagreb nastavio je organizirati planinarske izlete za učenike, ali i bivše učenike. O tome je objavljen opširan članak u

HP-u br. 3 iz 1934. O njegovu djelovanju nakon odlaska u mirovinu nema pouzdanih podataka. Bio je u braku s Čehinjom Lujzom, koju je vjerojatno upoznao još u svojim sokolskim danima.

Prof. Vilko Mahorić dao je golem doprinos razvoju hrvatskog sokolstva i krapinskog planinarstva. Preminuo je u 87. godini života, 20. listopada 1969. u Zagrebu, a pokopan je na gradskom groblju Mirogoju.

Literatura

- Spomenspis I. hrvatskog svesokolskog sleta u Zagrebu 2–3 rujna 1906. Zagreb, 1911.
- Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925–1925, Zagreb, 1925.
- Franjo Bučar, Povijest Hrvatskog Sokola – Matice u Zagrebu 1874.–1885., Zagreb, 1925.
- Milivoj Radović, »Gimnastička reprezentacija Hrvatske na međunarodnom turniru u Torinu 1911. godine«, Povijest sporta br. 11, Zagreb, rujan 1972.
- Željko Poljak, Zlatna knjiga hrvatskog planinarstva, Zagreb, 2004.
- Adolf Paar, Hrvatski sokol, Samobor, 2011.
- Jeronim Ferček, Krapinsko planinarstvo kroz tri stoljeća, Krapina, 2015.
- »Vilko Mahorić iz Dugog Sela – vođa prve hrvatske reprezentacije«, Dugoselska kronika br. 599, Dugo Selo, 5. svibnja 2016.

Istarski planinarski put u osam dana

Vladimir Rojnić, Pula

S dolaskom babljeg ljeta 2018. prorijedile su se planinarske i obiteljske obveze naše seniorske ekipe koju smo činili Dragan Drobnjak (60), Goran Kos (68) i ja (71). Bila je to prilika za ostvarenje višegodišnjeg sna – obilaska Istarskoga planinarskog puta (IPP-a) u jednom neprekinutom pohodu. Nakon mnogobrojnih planina u Hrvatskoj i okolnim zemljama konačno ćemo posvetiti osam dana planinarenju preko najljepših vrhova i vidikovaca vlastitoga zavičaja ili, kako piše u vodiču i dnevniku IPP-a: »od mora do mora po zelenoj Istri«. Svi smo iz Pule,iskusni planinari i u dobroj kondiciji. Ipak, osmodnevni pohod poseban je izazov pa uzbuđenja ne manjka.

Pripreme su bile kratke, ali temeljite. U utorak, 9. listopada bio je posljednji dogovor. Nosit ćemo hranu za 2 – 3 dana, a ostatak smo naručili kod dežurnog domaćina planinarske kuće Korita. Goran je zadužen za jutarnji čaj, kavu i doručak, Dragan za toplu večernju juhicu, a ja za rezervaciju noćenja, vođenje i zajedničku blagajnu. Preko dana hrana je iz ruksaka, a piće iz javnih slavina ili usputnih kafića.

VLADIMIR ROJNIĆ

Na početku puta u Crvenom vrhu

U srijedu, 10. listopada prijatelj nas vozi u Crveni Vrh ponad Savudrijske vale. Tamo nas čeka Sveto Dušanić s planinarskim putokazom kojim usput treba zamijeniti stari. Sveto je vrijedan planinar iz Umaga i čovjek koji je najviše podmetnuo leđa za novu planinarsku kuću pod Žbevnicom. Zajednička slika pred početnom pločom IPP-a, ruksak na leđa i laganim korakom krećemo prema istoku. Toplo je jesensko jutro. Ispraća nas tih vjetrić s mora. Prekrasan osjećaj! Na prvoj kontrolnoj točki, Svetom Petru, kratko zastajemo da se upišemo u bilježnicu, utisnemo pečate u dnevnik i snimimo zajednički selfi. Tako će biti na svih 30 kontrolnih točaka, sve do Crne punte na istočnoj obali Istre.

Poslije odmorišta iznad solane Sečovlje, IPP napušta Parenzanu i uspinje se na visoravan. Tijela nam postižu »radnu temperaturu« i već počinjemo osjećati 14 – 16 kilograma ruksaka. Do Markovca (KT2) hodamo pažljivo. To je zahtjevno, kamenito

bespuće pa nema smisla već na početku uganuti gležanj. Upućujemo još jedan pogled plavetnilu Jadrana i preko Istarskog ipsilona opet izlazimo na Parenzanu. Ručak je iz ruksaka, a pivo i kavica u restoranu Lovac u Kaldaniji. Put nas dalje vodi šumarcima i vinogradima s ponekim slatkim, neubranim grozdom. Na Parenzani, ispred KT-a 3 Buja, dolazi nam u susret Milivoje Topić, planinarska legenda iz Buja, najzaslužniji za uspostavu IPP-a 2006. godine. Časti nas pivom u Aquariusu, gdje nam se pridružuje planinar Ljubo Žaja. Obojica nude pomoć ako nam zatreba u nastavku puta. Lijepo je imati prijatelje na koje se možeš osloniti.

U predvečerje stižemo u Triban. Noćimo u hostelu Parenzana, prekrasnom kulturnom svratištu u bivšoj školi. Večera je lagana juha od gljiva (iz vrećice). Prvoga dana prošli smo 20,8 km, uz ukupno 500 metara uspona i 320 metara spusta.

U četvrtak, 11. listopada ustajemo u 5:30 sati. Jutarnja toaleta i doručak, uz topao čaj. Dopunjavamo zalihe pitke vode, spremamo se i polazimo u 7 sati, po planu. Zaključavam hostel i po dogovoru ubacujem ključ u poštanski sandučić. Tek tada opazim da su planinarski štapovi ostali unutra pa ostalih tjedan dana hodam oslanjajući se na priručni »mojsijevski« štap od akacije.

Markacije oko Tribana potpuno su izblje-djele pa je za povratak na IPP nužno zaviriti u GPS uređaj s trasom IPP-a. Na stazi do KT-a 4 Tribana potpuno se razdanjuje. Slijede vlažna polja i šumarci, sve do odmorišta na Stanici Grožnjan. Uz predah uživamo u panorami Grožnjana,

smještenog iznad terasastih maslinika. Prolazimo kroz tunel Parenzane, s koje nakon jednog kilometra skrećemo da bismo se uspjeli do KT-a 5 Sv. Jurja, uz ljubak istoimeni zaselak poznatoga istarskog političara. Utiskujemo pečat u dnevnik i ovaj put preskačemo lijep vidikovac na samom vrhu Sv. Jurju. Slijedi spust na cestu za Završje i prijelaz u šumu ispod Mlina, s ponekom zaostalom bobicom šumskog voća. Iza prostranog Polja uzimamo predah na zidiću crkve sv. Ivana. I ovdje će markacisti imati posla u proljetnim akcijama – na ulazu u selo oznaka više nema, a na spustu u dolinu staza je posve zarasla. Kroz mokru dolinu s izvorom Močilima nogavice dobivaju impregnaciju od zemlje i već osjećamo umor. Po izlasku na cestu u Sv. Luciji sve popravljaju prekrasna vizura Oprtlja sa zvonikom-kulom i drvoredom čempresa u podnožju, koja nas prati sve do sela Laganiša (Laganisi).

Između Vižintina i Čabrnice nastupa prva veća kriza na IPP-u. Rameni mišići i tetive postaju bolni, a blaga glavobolja najavljuje opći zamor.

VLADIMIR ROJNIC

Oprtalj

Na Velikom Planiku, najvišem vrhu Čićarije

Bacamo se na travu u hladovinu borova, ručamo umjereno i odmaramo se dok sve ne provarimo. Uzimamo prve doze lijekova protiv bolova i magnezija u prahu, što će se češće događati. Goran i ja skidamo cipele i pregledavamo stopala; čini se da će biti žuljeva. Goranu je dovoljno čvršće pritegnuti vezice, ali moje novije lake gojzerice ipak nisu bile najbolji izbor. Na trenutak pomislih javiti supruzi da po dežurnima u planinarsku kuću Korita pošalje dobro razgažene gojzerice za sredogorje, no bila bi to prevelika gnjavaža pa odustajem. Samo ispirem stopala, hladim ih na suncu i obuvam suhe čarape – bit će valjda sve u redu.

Na izlazu iz šumarka ponad Čabrnice prvi se put na obzoru pojavljuje cijela Čićarija, od Slavnika na sjeveru do Poklona na jugu, uz markantan Vojak u daljini. Sve nas to čeka u sljedeća tri dana. U seljačkom domaćinstvu Tončić zastajemo te osvježeni mladim vinom i susretom s lijepom gospođom koja nas poslužuje krećemo dalje s novim elanom. Kod bočališta zamjenjujemo planinarski putokaz koji Dragan nosi u ruksaku od Crvenog Vrh.

Staza se zatim spušta, najprije blaže pa strmije, sve do ceste za Buzet. Pojavljuje se i mlunska visoravan na koju se danas još treba popeti, no zabrinutost ublažavaju prekrasni vidici s KT-a 6 na dolinu Mirne te malo niže na zamak Pietrapelosu i ušće Bračane u Mirnu. U restoranu Old River na Mostu Bračani opet zastajemo radi predaha. Uspon do Maloga Mluna polagan je i staložen, hodamo korak po korak. Teški ruksak ne smije zanositi ni na jednu stranu dok idemo uz rub strmih pokosa mjesne ceste.

U predvečerje stižemo u Veli Mlun, gdje ćemo noćiti u apartmanima Jakac. Gospođa Orjana dočekuje nas ispred vinskog podruma i s čašom odličnoga mladoga vina vraća nas u život. Tuširanje, pranje rublja i večera, ovaj put uz laku francusku juhu. Televiziju ne gledamo. Prije lijeganja potražismo u selu malo domaćih jaja za doručak. Drugi dan prehodali smo 27,5 km, uz ukupno 880 m uspona i isto toliko spusta.

U petak, 12. listopada opet ustajemo u 5:30 sati. U nedostatku ulja, Goran prži kajganu na kockicama maslaca iz ruksaka – tako dobivamo doručak kao u hotelima Savoy. Veli Mlun napuštamo u

praskozorje. Sve je tiho. Nakon crkvice sv. Andrije izlazimo na prijevoj s kojega se u prvom planu vidi Žbevnica. Zrake izlazećeg sunca već počivaju na tom »istarskom Triglavu«. Tako mu zbog sličnosti profila tepaju naši planinari. Spokojni i zadovoljni, spuštamo se lako u Buzet. Preuzimamo ključ od planinarske kuće Žbevnica, grijemo se čajem u kafiću WUS i obnavljamo zalihe u Plodinama. Naravno, uz obvezan paket jaja i maslaca za sutrašnji doručak »a la Savoy«, na koji smo se navikli. Na IPP se vraćamo cestom za željezničku postaju. Usput nas nekoliko Buzečana veselo pozdravlja iz vozila. Koraci po asfaltu su teški, već smo nekoliko kilometara na njemu.

Tek u hladovini i svježini šume iznad sela Majcana opet možemo uobičajenim hodom. Pred željezničkom postajom Buzet iznad staze se nadvilo stablo koje se lomi pod teretom mirisavih jabučica. Uzimamo samo one koje su pale na travu do staze. Peremo ih i kušamo na javnoj slavini (cisterni) uz KT 8, a ostatak pakiramo za večerašnji kompot. Blago se penjemo strmom, vijugavom stazom na Raspadalicu, odakle je posljednji pogled na buzetsku kotlinu. Ovo je konačan oproštaj od kafića i civilizacije te prelazak u pravo planinsko područje. Na visoravni ispred Sluma Žbevnica je sve bliža. Sjeverno od nje već se raspoznaju Muzari, Špičasti vrh i slovenski Kavčič. Na tom dijelu staze ima oraha na sve strane. Goran povremeno zastaje i puni džepove, iz kojih danima poslije krcka i nudi nas ostale. Stoga dobiva nadimak »orašar« (za internu uporabu).

U Slumu je podnevna siesta. Tu nas obrađuje ponovni susret s višestoljetnom lipom, ali ponajviše odmorište servisa »Posedel Auto« (stol i klupe). Konačno je vrijeme za ručak i zaslužen odmor.

Poslijepodne se lagano penjemo ka Brestu, kroz tihu osunčanu zlatno-smeđu šumu. Na stazi na trenutak razmijenimo pogled sa srnom, koja odskakuće svojim putom. U Brestu popravljamo planinarski putokaz, osvježimo se vodom iz javne česme i ubrzo smo u planinarskoj kući pod Žbevnicom. Još je sat vremena do zalaska sunca pa nastojimo obaviti što više posla kako ne bismo bez potrebe praznili baterije sunčanih kolektora. Dragan i Goran kuhaju juhu i kompot, a ja pregledavam svoja stopala. Katastrofa! Nedostatak vazelinke kreme, cijeli dan u istim čarapama i

cipele veće za jedan broj učinili su svoje. Nokat na desnom malom prstu odvojio se od podloge, a na oba stopala raste nekoliko opakih žuljeva. Sve je bolno. Sada najprije pažljivo perem i dezinficiram stopala sprejem za prvu pomoć. Mali prst odmah bandažiram najvećim flasterom, a saniram i žuljeve. Ujutro će i na njih doći flasteri. Još gel za ublažavanje bolova i čiste čarape za noćenje. Prekrasan zalazak sunca kroz prozor planinarske kuće i topla, ukusna večera vraća svima snagu i raspoloženje. Treći dan prehodali smo 20,7 km, uz ukupno 1050 metara uspona i 470 metara spusta.

U subotu, 13. listopada probudili smo se odmorni i čili. Spavanje na madracima u suhom potkrovlju planinarske kuće bilo je udobno. U 7 sati već se penjemo i ubrzo smo kod vršne oznake na Žbevnici (1014 m). Visina od tisuću metara nekim je planinarima psihološka granica. Tu je zrak već bogatiji kisikom, a vidici daleki i nezaboravni. Problemi su daleko u dolini, a osjećaj slobode potpun. Duša se smiješi i pjeva sama od sebe.

Na blagom spustu istočnom padinom Žbevnice učvršćujemo poneku rasklimanu štapnu markaciju, postavljenu u prošlojesenskoj akciji. Ispred nas još su u sjeni vrhovi Gomila, Vršić i Mocvil. Na njima srećom nema nekoć planiranih vjetroturbina. Nakon prelaska preko mjesne ceste nailazimo na nekoliko grmova drenjine, punih slasnih bobica. Goran i ja bacamo se na poklonjene vitamine. Dragan, kao gradski dečko, samo kuša. U Trsteniku je odmor. Posljednji njegov stalni stanovnik nedavno je preminuo, ostali dolaze samo vikendom. Prije uspona zastajemo kod spomen-ploče ispred crkve. Niz imena ljudi koji su stradali od njemačke ruke 1944. Počivali u miru!

Na visoravni iznad Trstenika ispred nas je stalno panorama jugozapadne Čičarije s Vojakom u daljini. S uspona na Gomilu vidik se pruža prema Rašporu, a s vrha se vide poprečne doline u jutarnjoj magli i stožasti vrh slovenskog Snežnika na obzoru. Laka koraka spuštamo se u Račju Vas i za sat i pol u dvorištu smo Tomislava Akelića. Ručak s planinarskom legendom uvijek je radostan – Tomo sipa šale na svoj i tuđi račun.

Slijedi povratak na IPP i za mene počinje pravi test fizičke izdržljivosti. Strm uspon na Orljak otegnuo se. Po planinarskom pravilu, kao

najslabiji – hodam prvi. Stopu za stopom, vrlo polako i jednolično. Ipak, tu i tamo uzdišem kao Hidalgo na utrci kroz arapsku pustinju. Spontano prihvaćam recept s dugih planinskih tura – molitve srca ruskog hodočasnika (Marko 10,47b). To me uvodi u meditaciju, a bol i vrijeme prelaze u podsvijest i ubrzo smo na vrhu. Zahvaljujem Draganu na pažnji, poticajima na predah uz gutljaj vode, pa čak i ponudi da nakratko preuzme moj ruksak. Goran nema takvih poteškoća, samo su mu ramena i leđa bolna od ruksaka.

Spust na veprinačku cestu i put do Korita lakše smo prevalili. Na raskrižju istočno od Orljaka pričvršćujemo srušen planinarski putokaz na pravo mjesto. Stol i klupe kraj kuće Progon prilika su za posljednji predah te s prvim sumrakom stižemo u planinarsku kuću Korita. Subota je i kuća je puna planinara. Pokušavam vani srediti stopala, no ometa me nečiji vučjak koji stalno krađe gozjerice. Konačno se smjestimo u sobicu dežurnog domara, gdje ćemo prenoćiti. Topla, hranjiva maneštra za večeru i pivo vraćaju nam snagu i raspoloženje. Noću je pretoplo i ne spavam najbolje. Cijela sobica hrče, a hrlomlata nigdje. Četvrti dan prehodali smo 24 kilometra, uz ukupan uspon od 1280 m i spust od 1080 m.

U nedjelju, 14. listopada ustajemo u 5 sati. Nakon čaja s keksima na trijemu pozdravljamo se i zahvaljujemo domaćinu. Medo, kako ga svi zovu, vjerojatno posljednji put dežura na Koritima. Uskoro, nažalost, uz mnoge vrijedne uljanikovce, odlazi na rad u neko talijansko brodogradilište.

U 6 sati penjemo se na Brajkov vrh s čeonim lampama. Po silasku dopunjavamo vodu na izvoru Koritima i krećemo put Planika. Na Škrļavniku se već razdanilo. Osvrćemo se na Brajkov vrh i Županj vrh te ulazimo u bukovu šumu. Tišinu šume prekida povremena zvonjava mobitela. Dragan, kao najmlađi, svakodnevno usput rješava mnoge stvari. Goran povremeno pita za zdravstveno stanje supruge, dok ja samo uvečer javljam SMS-om: »Stigli tu i tu, sve OK!«

Prije završnog uspona na Planik nailazimo na prostrano područje koje su šumari posjekli do neprepoznatljivosti. Pazinski planinari obnovili su markacije pa snalaženje nije teško. Uskoro prelazimo preko nekoliko markantnih vrhova sa sve ljepšim vidicima: Velikog i Malog Planika i Ošalj vrha. Ovaj posljednji može se uz Vojak i

Žbevcu uvrstiti među najljepše vidikovce u Istri. Za bistra vremena ili poslije oluje, uz Kvarner s jedne strane, može se s druge strane ugledati i plavetnilo Tršćanskoga zaljeva.

Na Poklon stižemo u 13 sati. U planinarskom domu PD-a Opatija dežuraju Ratomir i njegova gospođa. Tu je, kao i uvijek, ljubazna i uslužna ekipa za gladne i umorne planinare. Ručamo u hladovini preko puta, a zahvaljujući gospođi iz doma, za desert se pojavio i odličan kolač. Uspon na Vojak na isti način kao i na Orljak – stopa za stopom i Marko 10,47b. Vrijeme hoda za pola duže od »službenoga«, ali to je za takve pohode uobičajeno. Na najvišem istarskom vrhu samo poneki planinar, većina je već sišla s planine. S vidikovca na kuli daleke se planine i krajevi tek naziru u popodnevnoj sumaglici. Naše je prolazno vrijeme dobro te si dopuštamo smiren silazak na Sedlo. Pogledom zaokružujemo Istarski poluotok, južni greben Učke koji nas čeka i more što se svjetluca u daljini.

Na Sedlu skrećemo ka Lovranu i vrlo pažljivo silazimo strmom stazom. Na planinarskom putu broj 662 opet se posavjetujem s GPS uređajem. Ubrzo smo u Babinom skloništu. To je lijepa drvena kućica s dva ležaja, nažalost, trenutačno bez madraca. Televizijske emisije o preživljavanju u prirodi savjetuju izradu priručnog ležaja od sitnoga granja, ali mi nemamo volje ni snage za to. Goran se penje na poluzatvoreno potkrovlje vanjske nadstrešnice i vadi vreću za spavanje, dok se Dragan i ja pokušavamo što bolje smjestiti u kućici. Nakon prvoga sna budimo se drhteći od hladnoće. Spašava nas astrofolija iz standardne planinarske opreme. Ostatak noći tražimo što bolji položaj na tvrdoj podlozi i pred jutro upadamo u polusan. U neko doba začuje se lavež pasa u blizini.

Peti dan prehodali smo 20,1 km, uz ukupan uspon od 1120 m i spust od 1140 m.

U ponedjeljak, 15. listopada prekidamo noćnu muku i ustajemo već u 5 sati. Polazak po mraku, s čeonim lampama. Kroz Malu Učku imamo zbornu pratnju ovčarskih pasa OPG-a Maliki. Na javnoj slavini u donjem dijelu sela uzimamo toliko vode da nam bude dostatna do Plomina. Oblačno jutro i miris vlage u zraku nagovještavaju južinu. Postupno smo se ugrijali, glave nam se bistré i lakše hodamo. U uvali prije raskrižja IPP-a i odvojka za Perun pase krdo konja. Ima

Kota 658 m

i ždrebadi. Preko grebena Balina popravljamo poneku štapnu markaciju. Prilično rano stižemo na prijevoj Bodaj, gdje ručamo na trijemu kućice »Zemaljski raj«.

U predahu poslije ručka dolaze na red moja jutros u mraku preskočena stopala. Dezinfekcija, posljednji flasteri i dvostruke čarape. Možda mi noge sada neće toliko plesati u cipelama pa će bolovi biti podnošljivi. Trijem kućice ostavljamo urednim, zatvaramo dvorišnu lesu i krećemo dalje. Na razglednoj zaravni iznad kućice nalaze se kameni stol, klupe i lijep Gospin kip na visokom kamenu. Sve je djelo gospodina Josipa Mohovića iz Mošćeničke Drage, kao zahvala za uspješan poduzetnički i obiteljski vijek. To me potakne na unutarnju molitvu Gospi, da nas očuva od kiše i mokrih stijena na grebenu Šikovca i Sisola.

Ubrzo prolazimo uz vršnu oznaku Brguda. Na stazi do Kremenjaka povremeno se spušta rosulja, a izmaglica priječi pogled u daljinu. Spust iza Ozrinja odužio se te po dolasku na prijevoj Prodol bez riječi liježemo na travu ispod dalekovoda. Dragan i ja bivši smo HEP-ovci pa tinjavo izbijanje

na izolatorima u nama budi nostalgiju za mladim danima. U podnožju Šikovca pažljivo ispitujemo oštar greben kote 658 – stijene su suhe, sve izgleda dobro. Ohrabreni time, odustajemo od obilaženja Šikovca i Sisola istočnom protupožarnom cestom.

Slijede dva sata pažljivog prelaženja i skakutanja sa stijene na stijenu, često uz poveću škrapu ili provaliju. Odmor je samo ispred Provrtence, prirodnog otvora u stijeni, na raskrižju na kojem se IPP uklapa u Labinski planinarski put (LPP). Ovdje će na cijelom grebenu također biti mnogo posla za markaciste. Sve treba temeljito urediti – prosjek trase, markacije, vršne oznake i kutije. Kad smo napuštali južni dio Sisola, počela je kišica. Stijene su učas postale mokre, ali travnati je dio staze već tu. Hvala ti, Gospo od Brguda!

Staza uz Bukovo i Kalić nikad duža. Na Zatrebu skrećemo desno, na lakšu varijantu protupožarnom cestom. Već je prošlo 18 sati pa mobitelom naručujemo večeru u restoranu Dorina. U Plomin stižemo oko 19:30 sati. Svjesni svojih robinzonskih mirisa (četiri dana bez tuša, samo vlažne maramice) želimo objedovati na terasi.

Gospodin Loris ne želi za to ni čuti, već nam daje najbolji stol u sali restorana. Po Goranovom izboru, na stol dolazi XXL porcija liganja s pomfritom, pivo i vino, a kuća časti kremšnitom. Pravo blaženstvo!

U Plomin Luku spuštamo se bez teškoća, uz svjetlost čeonih svjetiljki. Noćit ćemo u sobama Bernik, gdje nas čeka gospođa Zdenka. U 21 sat na trijemu kuće otresamo lišće sa sebe te ostavljamo štapove i gojzerice. Konačno opet topla voda i tuš!

Šesti je dan bez sumnje bio najzahtjevniji. Za 24,8 km puta, uz ukupno 800 m uspona i 1790 m spusta, trebalo nam je 15 sati hoda – prosječno 1,65 km na sat.

U utorak, 16. listopada budimo se u 6 sati. Jutros je na redu kompletna njega (brijanje, kreme, dezodoransi), zatim pakiranje i silazak na doručak. Gospođa Zdenka kaže da smo posljednji gosti ove sezone i sa smiješkom zahvaljuje što smo joj noćas »ispilili« nekoliko metara drva. Odgovaramo: »Za cijenu ćemo lako – ljudi smo!«

U 7 sati već hodamo. Danas je kratka tura i nikamo se ne žurimo. Prolazimo uz termoelektranu, pa ispod transportne trake za ugljen na makadamsku cestu. Na zavoju biramo lakši put, preko izumrlog sela Veselici. Do vrha Standara čini se lako, no ipak je to 474 m uspona, tj. samo pet metara manje nego od Poklona na Vojak. Vrijeme se poboljšava, što nam popravlja raspoloženje i olakšava uspon. Na Standaru po običaju utiskujemo pečat u dnevnik, snimamo zajednički selfi i odmaramo se uz voće iz ruksaka. Sustiže nas domaći treker u pratnji svoga četveronožnog

ljubimca. Obrazložimo mu ukratko svoju punu planinarsku spremu i rastajemo se uz njegov: »Svaka čast!«

Nastavak IPP-a preko sela Vicana pa sve do mjesne ceste za Gornji Rabac prava je idila. Tek nas oštar spust na županijsku cestu za Rabac vraća u planinarski ambijent. Dragan i ja čudimo se Goranu koji obilazi veliku prevjesnu stijenu. Ta građevinar je – cijeli život gradi cestovne usjeke i pokose.

S teškim ruksacima izbjegavamo poskliznuće na vlažnoj strmini uz sajlu pa izabiremo lakši put broj 732 do nogometnog igrališta Rabac. Ručamo na toplom, podnevnom suncu uza zid svlačionice. Do trga u Labinu uspinjemo se po pješačkoj Sentoninoj stazi. Staza je u nadležnosti mjesne samouprave i turističke zajednice. Njezina oronulost i takoreći presušio potok Pečina svemu daju otužan izgled. Na terasi »Velo kafe« skidamo ruksake i naručujemo piće. Oko nas turisti i obitelji s djecom. Žene imaju lijepe frizure i svi fino mirišu. Opet smo u civilizaciji! Ne možemo se dugo odmarati da nam se mišići ne ohlade pa produžujemo šetalištem ka groblju. Uskoro smo u zaselku Lovroncima. Tu nas u svom apartmanu ugošćuje gospodin Ivan Batičić. Nakon tuširanja selimo u prostranu konobu, s ognjištem na kojem pucketa vatra. Stižu i Draganovi prijatelji Drago, Robert i Aleksandar. Aleksandrova mama skuhala je oveći lonac jote prema receptu naših baka te vegetarijansku paštašutu za Gorana. Na stol dolaze još mlado vino i domaći kruh. Jedemo polako, toplina se širi u nama i umor nestaje. Gospodin Batičić kazuje zanimljivu povijest svojih predaka, koji su se prije više od jednog stoljeća doselili ovamo iz Lovrana i osnovali zaselak. Ostali se prisjećaju uzbudljivih doživljaja s raznih planina, a nas trojica rado dijelimo iskustva s dugog hoda na IPP-om. U neko se doba dižemo radi odlaska na počinak. Prije toga želimo podmiriti račune, ali nitko ne želi čuti o tome. Usnuli smo zahvalni tim divnim ljudima, koji su nas ugstili kao da smo sišli s Everesta. »Tko to more platiti?«

Sedmi smo dan prehodali 16,6 km, uz ukupan uspon od 870 m i spust od 620 m.

U srijedu, 17. listopada dižemo se u 5 sati. Goran sprema čaj i pakiramo se, pomalo tužni – ovo nam je posljednji dan. U 6 sati već hodamo s čeonim lampama. Kućni pas ispraća nas dio puta

Pred Sisolom

do glavne ceste. U nastavku se nižu kilometar za kilometrom, sve bez većih poteškoća. Osim kroz Bartiće i iza Kandelova, gdje nas zabolješe vratovi od stalnog osvrtnja na predivnu panoramu prijednih vrhova, sve do Vojaka. Na prilazu Oštrom naletismo na stablo krcato zrelim kruškicama (frušvić). Goran i ja opet se bacamo na poklonjene vitamine. U nastavku često usput grickamo i ukusne bobice smreke.

Kratka predah uzimamo samo kod crkvice sv. Mateja, a ručamo ispred planinarske kuće Skitača. Spust do Crne punte bolan je; okruglo kamenje na cesti stalno tare bočne žuljeve na petama. Konačno smo na Crnoj punti, kod kontrolne točke 30, gdje završava IPP. Osjećamo se pomalo kao naši preci iz stoljeća sedmog kada su prvi put ugledali Jadransko more. Njegovo namreškano plavetnilo i šum valova djeluje umirujuće. Zadovoljni smo. Preostaje još nekoliko kilometara udesno po stazi iznad mora do crkve sv. Ivana i spust uz ogradu tupinoloma do ceste iznad Koromačna. U 15:30 po nas dolazi prijatelj, u Raši ispijamo oproštajno pivo i u predvečerje stižemo kući u Pulu. Osmi smo dan prehodali 21,2 km, uz ukupan uspon od 710 m i spust od 920 m.

Sveukupno smo na IPP-u prehodali 176 km, uz ukupan uspon i spust od 7200 m.

Što reći nakon svega? Najprije hvala našim suprugama koje su nas pustile na ovu pustolovinu ili, kako one radije kažu – skitnju. Hvala svim planinarima i dobrim ljudima koji su nam

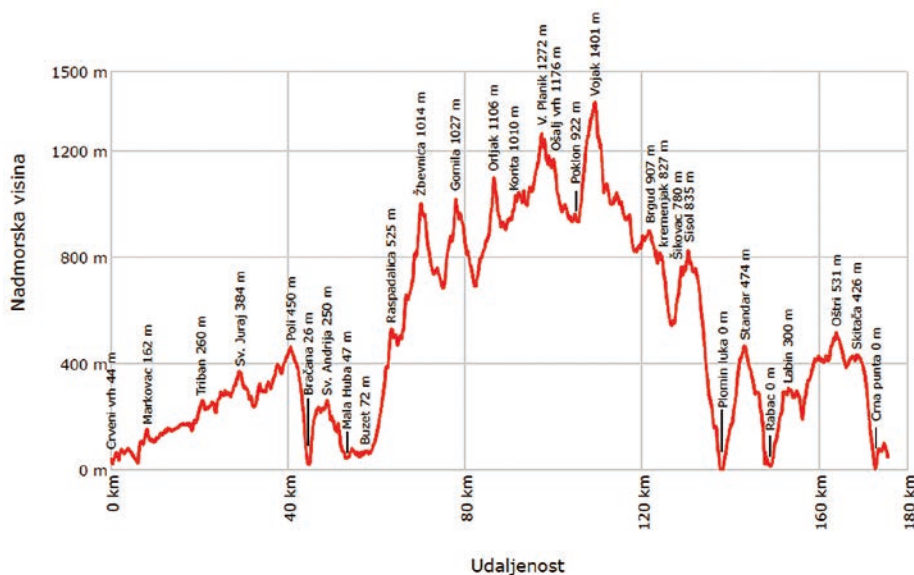
VLADIMIR ROJNIC

Trajekti za Cres

pomogli da pohod uspješno ostvarimo, a posebno ekipi iz Lovronci na gostoprimstvu. Osobno moram zahvaliti Draganu što je bdio nad svakim korakom svoga starijega kolege. I Goranu, koji je, iako u najboljoj kondiciji, hodao na začelju te svojim strpljivim karakterom često resetirao moju nervozu zbog iscrpljenosti.

Umor je ubrzo nestao, a žuljevi su zacijelili. U nama zauvijek ostaje doživljaj iskonske slobode u predivnoj božjoj prirodi. Pamtit ćemo vjetric na licu, jesenske mirise u zraku, susrete s ljudima i nadasve nezaboravne poglede na svoj zavičaj s planinskih vidikovaca na koje se odvaže popeti tek malobrojni.

Ćićarijske priče

Nada Banović, Požega

Moji posjeti Ćićariji bili su uvijek vezani uz planinarski dom na Poklonu, iako na Ćićariji postoje još i planinarske kuće na Koritima i na Žbevnici. Nekako smo na Poklonu bili kao kod »svoje kuće« s našim dragim prijateljem domaćinom Vojkom, kojega danas, na žalost više nema. On nas je uvijek s radošću čekao, družili smo se, pričali do sitnih sati, a onda bismo, jer bilo nas je uvijek više nego kreveta, skupa spavali u blagovaonici na podu ili na klupama.

Od Poklona do odredišta, a to su najčešće bili vrhovi HPO-a, odvezli bismo se još malo autima, no to nam nije bilo teško. Svi su značajniji Ćićarijski vrhovi viši od 1000 metara. Nisu previsoki, ali su zato izuzetno lijepi. Ni na jednom nije šuma, pa su vidici savršeni i zato u njima treba uživati kad god

se na Ćićariju dođe. Dolazili smo svake godine u rano proljeće i kombinirali planinarenje s riječkim karnevalom na kraju, a to su bili zaista pravi užitci.

Naši prvi Ćićarijski vrhovi bili su Veliki i Mali Planik. Od planinarskog doma na Poklonu do njih se stiže za dva i pol sata šetnje, bez nekih velikih napora. Veliki Planik (1272 m), najviši vrh Ćićarije je prekrasan vrh, vidici s njega savršeni. S jedne strane vide se Vojak i Učka, s druge strane slovenski Snežnik, a s treće brojni Ćićarijski vrhovi. Ne možeš krenuti s vrha od ljepote! Podno Planika rascvali su se planinski božuri, ljepota neviđena, tu smo baš u pravo vrijeme.

Silazimo s Velikog Planika ali odmah se uspinjemo na susjedni Mali Planik. On je svega nekoliko metara niži, ali je jednako lijep. Tu

Korita pod Brajkovim vrhom

raspravljamo da smo trebali nastaviti do Korita, ali... ali nećemo jer to smo planirali za sljedeći dan. Danas uživamo na Planiku i ne žurimo se nikamo!

Sljedeći dan upućujemo se autima do Brgudca, a otuda umiljatim kamenim stubama i planinarskom stazicom do Korita. Put je lagan, ugodan i kratak. Brdska livada naziv je dobila po drvenim

koritima koja su ukopana u drvene trupce, deset njih. Korita su puna vode, koja se prelijeva iz jednog u drugo. Voda dolazi iz izvora neposredno iznad prvog korita. Vođeni raj u planini! Svi koji planinarimo znamo da u planini voda život znači. Ovdje vode ima u izobilju. To je doista pravo čudo prirode i pravo bogatstvo. U neposrednoj blizini je planinarska kuća Korita PD-a Glas Istre iz Pule. Domaćini su uvijek ljubazni i ovdje se uvijek osjećaš jako dobro.

Odmah iznad Korita je kameniti Brajkov vrh (1092 m). To je vrlo impresivan vrh, do kojega se stiže kratkim strmim usponom. Nekad je bio kontrolna točka HPO-a, no nije više, zamijenio ga je Županj vrh. Malo dalje planinarski put vodi do Županj vrha (1138 m) koji je udaljen 45 min od Korita. Put do njega vodi šumom, nije naporan, a vrh je livada s koje se također pružaju lijepi vidici.

Po povratku kraći odmor na Koritima, ručak pa nazad u Brgudac, otkud nastavljamo autima do sela Račje Vasi. Tu nas je malo oprala kiša, pa smo njen kraj dočekali u vikendici prijatelja Tome

Planinarska kuća Korita

gdje se uvijek može popiti kava ili pivo, a može se popričati, ako treba i prespavati.

Idući cilj nam je vrh Orljak (1106 m). Prvo pratimo makadamsku cestu, a potom idemo kratko šumom, nakon čega slijedi izlazak na greben i na vrh. Na njemu je veliki metalni križ. Sve je prekrasno, opet uživamo u savršenim vidicima. Tu je duži odmor, uživamo ležeći u travi. Sve do zalaska sunca tako uživamo na vrhu, smijemo se, uživamo punim plućima.

Na povratku zastajemo radi razgleda Vele drage, zanimljivog geološkog rasjeda u kome su visoki kameni tornjevi koji su penjačka meka. Stojimo naslonjeni na ogradu i gledamo penjače na tim impresivnim stijenama.

Idući dan s Poklona se upućujemo do Buzeta pa do Bresta. Od malog ćićarijskog sela penjemo se na Žbevnicu (1014 m), savršeno brdo s livadama na vršnom dijelu i ujedno najzapadniji hrvatski tisućnjak. Na vrhu nam sreća izmiče jer se navlače oblaci nošeni jakim vjetrom, pa nam ograničavaju vidik. No, dok stojimo uz kamenu piramidicu na vrhu, na trenutak se oblak miče i Žbevnica nas nagrađuje savršenim vidikom prema Koparskom zaljevu. Veselje kratko traje jer se brzo vidik opet zatvara. To je vrijeme, ne možeš mu ništa, a htjela sam baš na vrhu uživati. Ipak, planinari kažu da su rijetki oni koji uživaju na Žbevnici, jer lijepo i mirno vrijeme na vrhu nije česta pojava.

Nakon kraćeg boravka na vrhu, jer vjetar nas je dobro išibao, spuštamo se drugim putom, do planinarske kuće Žbevnica o kojoj skrbi PD

Božur s Ćićarije

Planik iz Umaga. Tu nema vjetra, tu se odmaramo i uživamo, tu se čak javlja i sunce koje nas mami da idemo nazad na vrh. Ipak razum kaže da ne pretjerujemo, a i kasno je popodne, pa nakon dobrog odmora krećemo putom uz strmi brdski potok nazad na cestu.

Ćićarija je zanimljiva planina, vrlo razvedena, ali jako dobro povezana cestama. Svi su ćićarijski vrhovi dostupni i nisu naporni za planinarenje. Planinariti Ćićarijom veliki je užitek. Tu su nebrojene zanimljive biljne vrste, naprosto raskoš prirode. Zato je to moje često odredište, kao i Učka. Svaki se put veselim odlasku na Ćićariju, jer drugo je godišnje doba, drugo društvo koje ide, svaki odlazak novi je doživljaj, uvijek samo još ljepši od prethodnog. Česti su nam suputnici planinari PD-a Opatija s kojima se pamte nezaboravna druženja.

Još je puno znanih i neznanih vrhova na Ćićariji, pa tako Brložnik, Crkveni vrh, Zvončev vrh, Orlova stijena, koji su kontrolne točke Opatijske planinarske obilaznice ostaju za neki drugi put. Svi oni jako su lijepi i zanimljivi. Treba ih sve obići jer svojom ljepotom to svakako zaslužuju. Kad vas put navede na Ćićariju na nekoliko dana, uživajte u njenim vrhovima i ljepotama, neće vam biti žao.

Silazak sa Žbevnice

Tomislav Pavlin (1942. – 2019.)

U Zagrebu je 18. ožujka preminuo dugogodišnji pročelnik Komisije za planinarske putove HPS-a i predsjednik HPD-a Stanko Kempny Tomislav Pavlin.

Tomislav Pavlin rođen je 24. studenoga 1942. u Zagrebu. Radio je kao željeznički službenik. Učlanio se u HPD Zagreb-Matica 1961. godine. Nakon djelovanja u HPD-u Zagreb-Matica, istaknuo se planinarskim radom u HPD-u Željezničar u kojem je član uprave, suosnivač skijaške sekcije i sekcije Goranin te njezin pročelnik. Sa suradnicima je osnovao i bio prvi predsjednik HPD-a Stanko Kempny u Zagrebu. Istaknuo se kao vodič društvenih izleta i voditelj više planinarskih škola. Od početka planinarskog djelovanja 1961. godine do smrti bio je neprekidno član planinarske udruge.

Članovi Komisije za planinarske putove HPS-a Tomislav Pavlin, Jasna Kosović i Zdenko Kristijan nadomak Malom Maglaju na Dinari

Kao sudionik Domovinskog rata vodio je skupinu dragovoljaca Hrvatske vojske na Velebitu. Nakon rata posebno se angažirao u uređenju putova na Dinari, o čemu je pisao u »Hrvatskom planinaru«. U HPS-u je bio pročelnik Komisije za putove, markacist-instruktor, uređivač planinarskih putova i obilaznica te suradnik časopisa »Hrvatski planinar«. Osmislio je i vodio nekoliko planinarskih obilaznica, među kojima su Zagrebački romarski put i Velebitska obilaznica. U vrijeme kada je vodio Komisiju za planinarske putove osnovana je Hrvatska planinarska obilaznica i obnovljen Velebitski planinarski put. Za nesebičan rad i svestrani doprinos hrvatskom planinarstvu primio je niz priznanja, među kojima i zlatni znak HPS-a 1995. godine.

Tomislav Pavlin dao je izniman doprinos hrvatskom planinarstvu i Hrvatskom planinarskom savezu te će biti trajno zapamćen kao čovjek velikog srca i neizmjerne radne energije.

Mario Maršanić Major (1959. – 2019.)

Nakon kratke i teške bolesti, 22. veljače preminuo je Mario Maršanić Major (1959. – 2019.), dugogodišnji član, dopredsjednik, jedan od osnivača i »tata« Planinarskog društva Obruč. Planinarenju se posvetio još u mladosti, prije više od 40 godina, a bio je predvodnik planinarstva na Grobnišćini. Bavio se mnogim planinarskim aktivnostima, bio je vodič, markacist i domaćin u planinarskom domu Hahlić. Osmišljavao je i organizirao planinarske izlete, sudjelovao u svim radnim akcijama, a mnoge je od njih sam i pokrenuo. Gajio je veliku ljubav prema planinarenju, a pogotovo prema rodnom kraju i njegovim planinama.

Maršanić je bio i kroničar PD-a Obruč, do najmanjih je detalja zapisivao sve događaje vezane uz društvo. Kronološki je vodio evidenciju o svim izletima, radnim

akcijama, skupljao je i kronološki lijepio vijesti, isječke iz novina, o svemu što se ticalo PD-a Obruč.

Svi smo ga zvali Major, što mu je nadimak iz mladih dana kada su se kao djeca igrali rata. Planinarsko

društvo bilo mu je drugi dom. Bio je velik zaljubljenik u Hahlić i Grobničke Alpe. Na Hahlić je nosio na leđima sve što je bilo potrebno za dom, hranu, piće, pa čak i plinsku bocu. Ipak, kaže kako mu je najteže bilo odnijeti gore »trumbu« za peć, to jest dimovodnu cijev za štednjak, i to po jakoj buri. Jako je volio planinarenje i sve što ono podrazumijeva. Osvojio je puno vrhova viših od 2000 metara, a nekoliko i iznad 3000, od kojih pamtim Petzeck, Hafner i Säuleck u Austriji, Piz Boe i Tofanu di Rozes u Italiji. Obišao je hrvatsku i slovensku transverzalu, uz još stotinjak drugih obilaznica u Hrvatskoj, Sloveniji, Italiji i Austriji. Osmislio je obilaznicu 2K (dva kanjona), koja treba biti otvorena za 25. godišnjicu PD-a Obruč. Jako je dobro pamtio brojeve, pa tako i visine svih vrhova, nije mu trebao internet, sve je držao u glavi.

Kad je planinario, Major nije samo hodao, putem je promatrao i osluškivao prirodu. Bio je dobar poznavatelj gljiva i bilja. Posebno se zanimao za ljekovito bilje, nabavljao je literaturu, znao spremati pripravke odnosno masti za osobnu upotrebu.

Bio je vrlo samozatajan. Mnogo je radio za društvo pa se činilo normalnim da to on obavlja, od uređivanja oglasne ploče do zapisnika nakon svakog izleta, markiranja staza oko Hahlića te brige da printer nikad ne bude bez boje. Dug je niz godina vodio planinarske izlete i osmišljavao atraktivna odredišta. Govorio je isključivo grobnički, ali mu je ipak omiljena uzrečica bila: »Kako je lijepo jesti«. Pamtit će ga se i po biciklu; kuda god je išao po Grobniku, koristio je samo bicikl. Bio je i numizmatičar te strastveno skupljao novčanice iz cijelog svijeta. Imao je kolekciju kovanica od 50 američkih centi svih saveznih država SAD-a i time se jako ponosio. Volio je ptice te se o njima brinuo.

Bio je to čovjek kojemu ništa nije bilo teško kad su u pitanju Grobničke Alpe i sve akcije u njima, od održavanja planinarskog doma Hahlić do osmišljavanja novih sadržaja i manifestacija. Mario Maršanić bio je zaista pozitivna osoba. Major više nije među nama, već u društvu grobničkih velikana. Hvala mu na svemu.

Sanja Gašpert

ALPINIZAM

Zimski alpinistički kamp Komisije za alpinizam HPS-a Val Ferrera 2018

Zimski alpinistički kamp Komisije za alpinizam HPS-a Val Ferrera održan je od 3. do 10. veljače 2018. u kantonu Graubündenu u Švicarskoj. Sudjelovalo je osam alpinista iz četiriju alpinističkih jedinica ili udruga: Tomislav Lopandić, Rene Lisac i Damir Abičić (AO HPD Željezničar), Dragan Dragičević (ŠPK Ogulin), Jagor Koprek, Marko Bejuk i Luka Špiljak (AO HPD Zagreb-Matica) i Miljen Mužević (RAK).

Smješteni u selu Wengensteinu, alpinisti su se penjali na dvama najznačajnijim lokalitetima zaleđenih slapova u toj regiji: Innerferrera/Campsut i Sertig/Davos. Dobri vremenski uvjeti i niske temperature (od -15 do -5 °C) omogućili su svakodnevnu aktivnost u izvrsnim lednim i skijaškim uvjetima. U šest penjačkih dana kampa izvedeno je dvadesetak uspona u 11 različitih zaleđenih slapova od više dužina težine od WI3 do

Sudionici zimskog alpinističkog kampa Val Ferrera 2018

WI5+ te niz uspona u kratkim slapovima. Dragičević, Lisac, Abičić i Bejuk izveli su uz uspone u zaleđenim slapovima i turnoskijski uspon na 2769 metara visok vrh iznad doline Sertig.

Ispenjani su ovi smjerovi:

INNERFERRERA/CAMPSUT

- Brückenfall, II+/WI3, 110 m (Lopandić, Lisac, Abičić, Dragičević, Koprek, Bejuk, Mužević, Špiljak)
- Brückenfall Direktausstieg, II+/WI5, 75 m (Lisac, Lopandić)
- Trugschluss III/WI4+, 50 m (Lopandić, Lisac, Abičić, Dragičević)
- Kerze, II+/WI4+, 60 m (Lisac, Lopandić)
- Cascata della Sfinga, III/WI4+, 50 m (Koprek, Bejuk)
- Thron, IV/WI5, 240 m (Lisac, Lopandić)

Kratki smjerovi u sektoru Hauptwandu

- Linke Rampe, II/WI2+, 20 m
- Rampe, II+/WI4+, 60 m
- Edelweiss, II/WI3, 20 m
- Kompakteisschild, II/WI4-, 25 m
- Rechter Pfeiler, II/WI4+, 50 m (Lopandić, Lisac, Abičić, Dragičević, Koprek, Bejuk, Mužević, Špiljak)

Candela di Patri

SERTIG/DAVOS

- Säule, III/WI5-, 60 m (Lisac)
- Namenlos (265.2), III/WI3, 110 m (Lopandić, Lisac, Abičić, Dragičević, Koprek, Bejuk)
- Namenlos (265.3), III/WI3+, 125 m (Lopandić, Lisac, Abičić, Dragičević, Koprek, Bejuk, Špiljak, Mužević)
- Kleine Säule, III/WI4+, 115 m (Lopandić, Lisac, Mužević, Špiljak)
- Couloir, III/WI3, 125 m (Lopandić, Lisac, Abičić, Dragičević)

Petar Kasum

NOVA IZDANJA

Priručnik »Orijentacija za planinare«

Prošle godine iz tiska je izašao priručnik iz orijentacije za planinare. Autor je dugogodišnji član HPD-a Zagreb-Matica i vodič HPS-a Mladen Fliss, dipl. ing. geofizike, a recenzent prof. dr. Drago Špoljarić s Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

U priručniku su obrađene teme klasične orijentacije kakvom se planinari služe, kartografija na internetu te orijentacija pomoću uređaja satelitske navigacije. U dijelu o klasičnoj orijentaciji opisana su pomagala koja koriste planinari: kompas, karta, pedometar i dr. Autor objašnjava postupke određivanja strana svijeta i smjerova pomoću kompasa i karte, zatim određivanje vlastitog položaja te kretanje u prirodi pomoću kompasa, karte i

drugih pomagala. U poglavlju o kartografiji nalazi se osvrt na koordinatne sustave i kartografiju na internetu. Poglavlje o satelitskoj navigaciji objašnjava princip rada satelitskih sustava i mogućnosti osobnih uređaja satelitske navigacije. Svi pojmovi terminološki su usklađeni s današnjom geodezijom, kartografijom i geografijom.

Priručnik ima meki uvez, suženi A5 format, 80 stranica, ilustracije u boji, a cijena je 60 kuna.

Priručnik se može nabaviti u poslovnici HPD-a »Zagreb-Matica«, Zagreb, Petrićeva 4 (pon-pet, 18:00-20:30), a također se može naručiti poštom. Više informacija dostupno je na web stranici www.zagreb-matica.hr i na Facebook stranici »Orijentacija za planinare«.

Bruno Šibl

Na Žbevnici održan tečaj za vodiče

Radi osposobljavanja vodičkoga kadra na području Istre, Kvarnera i Like, Komisija za vodiče HPS-a prvi je put na Istarskom poluotoku organizirala tečaj za vodiče A standarda, koji se odnosi na ljetno planinarenje. Tečaj je održan u planinarskoj kući Žbevnica. Žbevnica je najzapadniji vrh u Hrvatskoj viši od tisuću metara.

Tečaj educiranja vodiča za organizirano vođenje planinara proveden je u dva vikenda, a pristupilo je 22 polaznika iz planinarskih društava Pazinka iz Pazina, Elektroistra iz Pule, Montero iz Rovinja, Obruč iz Gornjeg Jelenja, Opatija iz Opatije, Alpinističkoga kluba Put iz Rijeke te po sudionicima najbrojnijega – PD-a Gromovača iz Otočca.

Tijekom prvog vikenda polaznici su se upoznali sa svim čimbenicima potrebnim za organiziranje i vođenje izleta, s obvezama i pravima vodiča, opremom za kretanje te radom sa skupinom. Uz predavanja, održane su i terenske vježbe kretanja, vođenja i korištenja opreme. Posebna je pozornost pridana izradi improviziranog bivka, tj. nužnom smještaju pod vedrim nebom, te pružanju prve pomoći unesrećenomu. Uz voditelja tečaja Zorana Bistričića iz SPV-a Rijeka, među predavačima su bili Alan Čaplar, poznati planinarski publicist, pročelnica Vodičke službe HPS-a Anita Bistričić, pročelnica Potkomisije za školovanje u Vodičkoj službi HPS-a Karoline Supina Vrabec, dr. Marko Radman iz riječke stanice HGSS-a te David Jovanović.

Tijekom drugog vikenda planinari su učili o važnosti primjerene opreme, orijentaciji, osnovama spašavanja te vođenju planinara. U praktičnom dijelu nastave posebna je pozornost posvećena izradi šumskog rukohvata, orijentaciji na neoznačenim stazama, primjeni

DINKO GUBIĆ

Vježba vođenja planinarske skupine

čvorova i vodičkog užeta te planiranju izleta. Uza sam vrh Žbevnice, planinari su pohodili i obližnji Špičasti vrh, s kojeg je vidik sezao prema Slovenskom Primorju, Kopru, ali i Triglavu, Nanosu i drugamo. Izveli su i kombiniranu vježbu s organizacijom spašavanja unesrećenika. U tom su se dijelu tečajcima pridružili instruktori Alen Čančarević i Zoran Popovski iz SPV-a Rijeka.

U nedavno obnovljenoj planinarskoj kući Žbevnica logističku su potporu pružili članovi HPD-a Planik iz Umaga, koji upravlja kućom, i to Nenad Vrbaški, Ana Milković Grbac te Ines i Goran Šepić.

Anton Finderle

Na osmom pohodu po IPP-u sudjelovalo dvjestotinjak planinara

U nedjelju 10. veljače održan je sada već tradicionalni osmi po redu pohod po Istarskom planinarskom putu (IPP). Sudjelovalo je dvjestotinjak planinara iz cijele regije. Pohod su organizirali PD Pazinka iz Pazina i Istarski planinarski savez (IPP). U šestosatnom pohodu, koji je započeo u Brgudcu, planinari su prošli preko Korita i dalje prema vrhovima Velikog i Malog Planika, inače najvišim vrhovima Čičarije.

Pohod se priređuje radi popularizacije IPP-a od Crne Punte iznad Koromačna do Savudrije. Budući da pazinsko planinarsko društvo održava dio puta u trokutu od Brgudca prema Velikom i Malom Planiku, logično je odabran upravo taj dio IPP-a. Uz članove iz društva domaćina, na pohodu su bili i planinari iz sljedećih društava: Planik iz Umaga, Montero iz Rovinja, Glas Istre i Elektroistra iz Pule, Skitaci iz Labina, Čičarija iz Buja, Opatija, Knezgrad iz Lovrana, Lisina iz Matulja, Platak i Kamenjak iz Rijeke, Gromovača iz Otočca, PD Kočevje te Planinska sekcija Slovenskog kulturnog društva Bazovica iz Rijeke.

Okupljenima se pozdravnim govorom u ime organizatora obratila Patricija Jedrejčić, dopredsjednica

Polaznici tečaja za vodiče na Žbevnici

DINKO GUBIĆ

Sudionici pohoda po Istarskom planinarskom putu

IPP-a te istaknula značenje IPP-a i ove manifestacije kojom se pruža mogućnost svim planinarima da na vođenim pohodima prođu sve vrhove i kontrolne točke IPP-a. Do sada su obišle kontrolne točke IPP-a Crna punta, Skitača, Oštri, Standar, Plomin, Sisol, Šikovac, Kremenjak, Brgud, Vojak, Poklon i Ošalj vrh. Sljedeće godine obići će se kontrolne točke Korita i Brajkov vrh.

Glavni vodiči bili su Alberto i Patricija Jedrejčić te doajen pazinskog planinarstva Giovanni Sirotti, a pomoćni vodiči bili su Dalibor Jakovčić, Loredana Šperanda, Tanja Družetić, Gracijela Grubiša i Igor Gržinić iz Pazinke, Boban Memedović iz Montera te Vilim Boljunčić i Tihomir Firj iz Glasa Istre.

Dobro raspoložena i vesela skupina planinara krenula je prema Koritima. U planinarskoj kući na Koritima raspoloženje je poraslo s prvim zrakama sunca i toplim čajem domara kuće. Na Velikom Planiku planinare je dočekala sitna kišica koja je nažalost sakrila prekrasne vidike. Kolona se nastavila kretati dalje do Malog Planika te stazom preko nekadašnjeg kamenoloma natrag do Brgudca. Planinari su u šest sati hodanja prošli stazu dugu 14,5 kilometara s ukupno 680 metara uspona i spuštanja.

Anton Finderle

Obiteljski izlet uz Dan grada Požege

HPD Gojzerica iz Požege organizirao je u nedjelju, 10. ožujka obiteljski izlet u Požeško vinogorje. U Požegi su tih dana odjekivali topovski udari u čast obrane grada Požege od Turaka. Naime, na dan sv. Grgura, 12. ožujka, franjevac Luka Ibrišimović pobijedio je 1688. s Požežanima nadmoćniju tursku vojsku predvođenu Bršljanović-agom i oslobodio Slavoniju od Turaka. U spomen na tu bitku, u Požegi se od davnina svake godine na Grgurevo održavaju svečanosti, kada se pucanjem iz topova mužara s veseljem prisjeća toga događaja. Ujedno se 12. ožujka obilježava kao Dan grada Požege.

Domaćini iz HPD-a Gojzerica okupili su se u 8 sati na parkiralištu iza Gradske kuće te gostima, planinarima i građanima izletnicima priredili tradicionalni slavonski

doručak – kruh namazan mašću i domaćim džemom, te čaj. Oko 9 sati počeli su pristizati gosti, planinari i ljubitelji prirode, a odaziv drugih planinarskih društava bio je vrlo velik. Tako smo ugostili članove HPD-a Cibalia Vinkovci, HPD-a HZZO Požega, HPD-a Vidim Kutjevo, HPD-a Bršljan–Jankovac Osijek, PD-a Zanatlija Osijek, HPD-a Tikvica Županja, HPD-a Belišće, PD-a Krndija Našice, PD-a Dilj gora Slavonski Brod i HPD-a Sveti Jure Zagvozd. Sudjelovali su i predstavnici udruga i institucija, kao što su Šapice, Udruga 352 Oriovac, HGSS stanica Požega, Planinarska sekcija Katoličke osnovne škole »Pegaz«, Gradsko kazalište Požega, OŠ Antuna Kanižlića Požega, Radio Laganini FM Požega i Radio RVA te građani izletnici sa svojim obiteljima.

Važno je istaknuti kako je Obiteljski izlet prvi put organiziran lani, 11. ožujka, ponajprije za građane izletnike, a staza je uključivala put od Grginog dola Požeškim vinogradarskim putem do kapelice sv. Vida te povratak Fratrovicom na polazišnu točku. U izletu je sudjelovalo 60 građana, među kojima mnogo djece.

Predsjednik HPD-a Gojzerica Višeslav Turković i gradonačelnik Grada Požege pozdravili su nazočne na početku pohoda, zaželjeli im uspješno planinarenje, a potom je ispred zgrade Gradske kuće u Požegi snimljena milenijska fotografija sa svim sudionicima. Okupljanje je uveličala i Povijesna postrojba Gradska straža Požega. Obučeni u povijesne, autohtone odore, članovi postrojbe, s topom mužarom koji su donijeli sa sobom, bili su atrakcija za slikanje. Okupilo se oko 300 planinara i izletnika.

Uspón na Požešku goru

Skupna fotografija u središtu Požege

Pohod je bio organiziran po dvjema stazama. Prva je bila lakša, u trajanju od dva sata i prilagođena djeci, a druga teža, planinarska, u trajanju od četiri sata. Obiteljska staza obuhvaćala je put preko Grginog dola na Požeško vinogorje sve do kapelice sv. Vida, a planinarska staza počinjala je usponom na požeško brdo Sokolovac te vodila prema Vrhovačkom gradu te preko Šicane i Seovačkog puta do brda Svetog Vida. Pored kapelice sv. Vida, na mjestu gdje su završavale obje staze, bio je postavljen šator u kojem su se sudionici izleta mogli okrijepiti hranom i pićem. Zvuci tamburice upotpunili su taj prekrasan dan i spletom veselih pjesama povelu planinare u slavonsko kolo na požeškim brdima.

Nakraju je planinarskim društvima i udrugama koje su sudjelovale u izletu u ime HPD-a Gojzerica predsjednik društva Turković svečano uručio zahvalnice. Svi su bili zadovoljni izletom, koji je nesumnjivo važan događaj za požeški kraj i samu Požegu. Većina je najavila svoj dolazak i na godinu, a domaćini se raduju sretnim licima i dojmovima s Obiteljskog izleta, o kojem će se još dugo pričati i tako buditi sjećanja mnogim planinarima i zaljubljenicima u prirodu. Sretno i dogodine!

Ivana Rakonić Leskovar

Fotografije: Damir Birgeš i Višeslav Turković

Papučki jaglaci 2019.

Tradicionalna planinarska manifestacija *Papučki jaglaci* okupila je i ove godine brojne planinare i ljubitelje prirode, njih više od 3000, iz 66 raznih udruga iz Hrvatske, BiH, Srbije i Mađarske. S tim brojem sudionika, ovi su »Papučki jaglaci« bili dosad najposrećeniji.

Izletnici su se okupljali od 8 do 9 sati ispred planinarskog doma Lapjak u Velikoj, gdje su im domaćini ponudili pecivo, čaj, a »sokolice« su ispekle i kolače. Ugodan boravak u prirodi okupljenima su poželjeli predsjednik HPD-a Sokolovac Predrag Livak, predstavnik Općine Velika Dario Ivković, zamjenik gradonačelnika

Skupna fotografija u središtu Požege

Požege Ferdinand Troha, zamjenik župana Požeško-slavonske županije Vedran Neferović te predstavnik JU Park prirode Papuk Miroslav Mesić, ujedno i vodič na stazi Jankovac. Okupljene je, također, u ime Udruge Slavonski planinari pozdravio Mario Ripli, član Upravnog odbora i agilni tajnik HPD-a Papuk Virovitica.

Planinarima se za višesatno uživanje u prirodi nudi pet staza: Staza Jaglaca, Trišnjica, Mališćak, Jankovac i Češljakovački vis. Te staze duge su od 3 do 7 sati hoda. Za sigurnost i pomoć planinarima, rekreativcima i ljubiteljima prirode na usluzi su bili planinarski vodiči, rendžeri Parka prirode Papuk te članovi požeške stanice HGSS-a s kolegama iz drugih slavonskih stanica. Najmlađa planinarka bila je dvogodišnja Klara Čuraj iz Osijeka, a najstarija Ružica Pađen iz HPD-a Bršljan Jankovac (86 godina). Na kraju planinarenja sve posjetitelje dočekao je zabavno-glazbeni program uz živu glazbu te ručak (grah, čobanac i čevapčići u lepinji te kobasica) i piće po vrlo povoljnim cijenama.

Zahvaljujemo svim posjetiteljima, a napose »sokolima« i »sokolima«, vodičima iz Stanice planinarskih vodiča Slavonija, spašavateljima iz HGSS Stanice Požege, medijima i svima ostalima. Vidimo se iduće godine na 38. Papučkim jaglacima! Predrag Livak

Skupna fotografija u središtu Požege

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
PD RAVNA GORA, VARAŽDIN

DANI HRVATSKIH PLANINARA

**Trakošćan – Ravna gora
8. - 9. lipnja 2019.**

SREDIŠNJE MJESTO DOGAĐANJA:
Trakošćan

SREDIŠNJA DOGAĐANJA:
otvaranje 8. 6. u 18 sati na Trakošćanu,
završna svečanost 9. 6. u 13 sati kod
Filićevog doma na Ravnoj gori

IZLETI:

- Trakošćan – Filićev dom, 2 i pol sata
hoda, povratak na Trakošćan 2 sata.
- Trakošćan – Velike pećine – Pusti duh –
vrh Tri kralja – Filićev dom, 3 i pol sata
hoda, povratak na Trakošćan 2 sata
- Obilazak poučne staze oko
Trakošćanskog jezera, 2 sata hoda
- Velika Sotinska – Šestani – vrh Carski
kamen (686 m) – Vraca – Filićev dom,
3 i pol sata hoda

INFORMACIJE

- Dubravko Šincek: tel. +385 98 936 8063, dubravko.sincek@gmail.com
- Margareta Skuhala Juričić: tel. +385 98 540 457, megi4791@gmail.com
- www.pdravnagora-vz.com/izleti
- www.facebook.com/planinarskodrustvo.ravnagora

UZ PODRŠKU:
Grad Varaždin
Planinarski savez
Varaždinske
županije

- 5. 5. 23. Međunarodni dan pješačenja**
Pazin, kružna staza
PD Pazinka, Pazin
- 5. 5. Pohod do Slivnog mosta**
Zapadni Papuk, Petrov vrh
PD Petrov vrh, Daruvar
- 6. 5. - 12. 5. 8. Festival planinarstva u Omišu**
Omiš, Omiška Dinara, Poljička planina
PD Imber, Omiš
- 11. 5. Planinarski izlet uz Međunarodni dan sestrinstva**
Piran - Izola, Slovenija
PD Naftaplin, Zagreb
- 11. 5. Dan Medveščaka u Muljavi**
Petrova gora
PD Medveščak, Zagreb
- 12. 5. Planinarski pohod »Pinklec na pleča«**
Samoborsko gorje, Sveta Nedelja - Okić
PD Pinklec, Sveta Nedelja
- 12. 5. 44. Memorijal Andrija Petrić**
Učka
PD Opatija, Opatija
- 18. - 19. 5. Pohod slavonskim planinama - dionica Krndija**
Krndija i Papuk SPP-om, Pl. kuća Borovik - Pl. kuća Tivanovo - Pl. dom Jankovac
Udruga Slavonski planinari
- 19. 5. Japetićevo pohod**
Samoborsko gorje
HPD Japetić, Samobor
- 19. 5. 2. Urbanov pohod**
Štrigovska kružna staza
PD Bundeč, Mursko Središće
- 19. 5. Dan HPD-a Belecgrad, ljetni susret planinara pri planinarskoj kući Belecgrad**
Ivanščica, planinarska kuća Belecgrad
HPD Belecgrad, Belec
- 19. 5. 30. akcija Pješačenjem do zdravlja**
Krmopote - Crni vrh - Kolevrat - Nebeski labirinti
PD Strlež, Crikvenica
- 25. 5. 5. uspon na Mali Petehovac**
Delnice - Mali Petehovac
HPD Petehovac, Delnice
- 26. 5. Susret planinara pjesnika i slikara na Sovskom jezeru**
Sovsko jezero, Dilj gora
HPD Sokolovac, Požega
- 26. 5. Memorijalni pohod na Korenski vrh, Kalić stijenu**
Korenski vrh, Kalić
PU Panos, Kuterevo
- 26. 5. Pohod zapadnom Medvednicom**
PD Vrapče, Zagreb
- 1. 6. Trdinov literarni pohod**
Žumberak, Sošice - Boići - Sveta Gera
PD Dubovac, Karlovac
- 1. 6. Pohod Bernijevim stazama**
HPD Željezničar, Zagreb
- 2. 6. 14. Virovitički susreti planinara**
pl. kuća Brusovi
HPD Papuk, Virovitica
- 2. 6. Dan PD-a Glas Istre**
Ćićarija, Korita
PD Glas Istre, Pula
- 2. 6. Dan HPD-a MIV**
Ivanščica, pl. dom Grebengrad
HPD MIV, Varaždin
- 8. - 9. 6. Jaskanski planinarski put - obilježavanje 40. godišnjice otvorenja, 70. godišnjice HPD-a Jastrebarsko i 130. godišnjice sljemenske piramide**
Samoborsko gorje, Japetić
HPD Jastrebarsko, Jastrebarsko
- 8. 6. DANI HRVATSKIH PLANINARA**
Hrvatsko zagorje, Ravna gora
Hrvatski planinarski savez i PD Ravna gora, Varaždin
- 9. 6. 18. pohod po Goranskom planinarskom putu**
Bijele stijene, Gorski kotar
HPD Zagreb-Matica, Zagreb
- 9. 6. Pohod na Snježnik**
Platak - Snježnik
HPD Platak, Rijeka
- 9. 6. 11. Svetoivanjski pohod**
Sveti Ivan Zelina
PD Izvor, Kalinje
- 15. 6. Dan PD-a Naftaplin**
Medvednica, kuća Risova jazbina
PD Naftaplin, Zagreb
- 16. 6. Lipanj u Lipiku**
Lipik - pl. sklonište Točkica
PD Lipa, Lipik
- 16. 6. Pohod na Veliku Slavicu**
Gorski kotar, Vrata, od sela Slavica do vrha Velika Slavica
PD Pljusak, Rijeka
- 16. 6. Dan HPD-a Lipa**
Medvednica, pl. dom Lipa
HPD Lipa, Sesvete
- 16. 6. 26. Antunovski piknik**
Krndija, izletište Paulinovac
PD Krndija, Našice
- 16. 6. Pohod Tragom vitezova ivanovaca**
Ivanščica
PK Ivanec, Ivanec
- 19. 6. Noćni uspon na Orlovo gnijezdo i Debelić**
Kozjak
HPD Ante Bedalov, Kaštel Stari
- 22. 6. TRADICIONALNI POHOD NA DINARU**
Dinara
Hrvatski planinarski savez, Zagreb
- 22. 6. Tradicionalni pohod Javorovom stazom zdravlja**
Zlatar Bistrica, Park HPD Javor - Odmorište Šumarica
HPD Javor, Zlatar Bistrica
- 23. 6. Ivanje na Ivančici**
Ivanščica
HPD Ivančica, Ivanec

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ

TRADICIONALNI PLANINARSKI

POHOD NA DINARU

najviši vrh Republike Hrvatske

u subotu 22. lipnja 2019.

Informacije: Hrvatski planinarski savez - www.hps.hr

Početak pohoda u 8 sati u Glavašu - uz organizirano vodstvo vodiča HPS-a

IGLU ŠPORT

Trgovina s najboljom opremom za boravak u prirodi

www.iglusport.hr

